Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 19 ЯНВАРЬ, 1980 ШУ. • № 9 (6140). • Мах 2 кепиг.

ХЬАЙБАЙ БОАХАМА — ДУКХАГIА ТЕРКО

НОВКЪОСТАЛ ЭШ

РЕЙД

Цlаккха а хиннача тайпара низаъала латт укх шера lай доахан кхабара гlулакх Магlалбикерча совхозашка. Дlадахача шера боахамашка lаьна кхоачам хилл ял гlожа а моша а доакъараш lалашде вlаштlехьа ца лаларца дувзаденна да из. Ерригача районе лерттlа хьайбаш lангара дахара эшачох 51 процент мара бацар районе белонаца нийсдаьча доакъарий кхоачам lай доахан чусоцаду ха хьатlаккхоачача хана.

Алхха цу гlулакхо гойт мел чоалхане декхараш латт совхозийн фермайн кулгалхошта, партийни, профсоюзни организацешта, берригача хьайбаш лелидерашта хьалхашка укх lай лерттlа доахан lангара дахара а ма могга дукхагlа хьайбай продукци яккхара а даькъе. Уж декхараш къаьгта белгалдаьхад кхы цlаьнха а «1979—1980 шерий lаи замалахьа хьайбай боахама продукташ дукхагlа яхари кийтъари духьа хьайбай боахама болхлой Ерригсоюзни социалистически ихь йоаржара хьакъехьарча» КПСС ЦК-а, СССР Министрий Совета, ВЦСПС-а, ВЛКСМ ЦК-а соцам тlа.

Укх деношка «Сердало» газета рейдови бригада хилар Магlалбиша районерча боахамашка уж бехктоккхаме декхараш мишта кхоачашду хьожаш.

Районе укх шера къаьстта чlоагlа терко тlаьхийта леладу кхом а беш доакъарех пайда эцара, лерттlа lай доахан кхабара дешаш. Вlашагlъелла болх беш я горисполкома председатель З. А. Яндиева керте латташ йола доахан lангара дахара тlахьожам лоаттабу районни штаб. Хlара боахамиц тlачlоагlбаьб цун членаш бола бехктоккхаме болхлой. Кlирагlа цкъа — хlара пlаьраски дийнахьа штаба заседанеш хул фермашкара хьая дувцаш.

Цул совгlа, совхозий кулгалхойн специалисташи ба шурий - товарни фермашка хlара дийнахьа дежурнеш болаш, рацион кхоачашъяра, продукци яккхара тlахьожем лоаттабеш...

Хlаьта а дукха цlенхаштара кхоачамбоацараш да совхозий доахан кхоабача фермай балха тlа.

Эггара хьалха тхо хилар Гl. Ахриева цlерагlча совхоза шурийна доахан кхоабача ферме. Районе эггара дикагlа доакъарий кхоачам вlаштlехьбаьнна я из ферма. Доахан дика lангара дахара эшарех 95 процент тайп-тайпара доакъараш lалашде вlаштlехьдаьннад укхаза.

Кхыдола кагий доахан доацаш 300 етт ба ферме кхоабаш. Дизан оиден да уж. Совхозе оттальча рационах хlара дийнахьа доаханна лу 15 килограмм силос, 4 килограмм ча, ши килограмм йол, ши килограмм ялат, бlайха муж а беш.

— Хlана шин сменагlа болх беш я тха муж кийчбеш йола цех, — дувц совхоза керттерча зоотехника Темирбиев Махьмада. — дийнахьен буси 24 тонн муж кийчбу оаха ферме. Хlана шелал эттача хана кагийча доахашна а шийла хий ца мелийташ бlайха муж тела доладеннад тхо. Шура яккхара хьоккхамаши? Уж кхоачашде вlаштlехьдалац тха.

Дийнахьа кхоаза дегта я ма доладаьд оаха тхоай доахан. Цо новкъостил де доагlа шура йоаккхилта лаьхдара. Хlаьта а хlанз бетташ 125 етт мара бац. Тlехьадаьннад укх шера тха доахан дахкилга. Цудухьа вlаштlехьдалац шура яккхара декхараш кхоачашде...

Планагlа хlара дийнахьа 940 килограмм шура яккха еза ферме. Хlанз ферме йоаккха шура цул дукха кlезигагlа я. Масала, итталагlча январе 519, пхийттлагlча январе 604 килограмм мара яьккханц. Соахка цу хана яьккхачул а цхьа бlаь гертта килограмм кlезигагlа хул из. Цунга хьежжа кlезигагlа я укх шера хlара дийнахьа пачхахьалкхена дlалуш йола шура а.

Цlенхоштта кхоачамбоацар да ферме дикагlа дуаргдолаш кийч ца деш ча ше долчча тайпара доахана дlетелаш хилар. Оата а оаташ lанарца чи кlаьдделга вlаштlехьдаьккхадац укхаза.

Боахама доакъарий торонашка хьежача кхоачам боацаш я укхазара хlара дийнахьа доахан кхабара рацион а. Доккхийта доаханна дийнахьен буси лун дола деррига доакъараш дlалаьрхlача 6,7 доакъарий единица мара хилац, нормах парна 8,5—9 доакъарий единица йоагlача. Кхы а лохагlа я эlамига доахан кхабара рацион. Цудухьа царех цхьадараш гlелдена а да.

Магlалбикерча бурув деттарий новкъосталца lанарца ча кийчду моттиг вlаштlехьаьккхай «Советий» совхоза ферме. Электрически кнопка дlатоlайнча кхеста йолалу йоккха аьшка чан, цун люкех хьоарадоегlа lи хьал а ухаш дола дlайха ча. Транспортера тlагlолла ара латтача лафета тlа дlатlадотта йиш я ия...

Из дика гlулакх вlаштlехьдаьккхел совхозе. Цо тоарлу гlожача доакъарех дикагlа пайда эца. Цхьабакъда, цуйна чакхдалац лерттlа lай доахан кхоабилга. Районерча боахамашта юкъе эггара кlезигагlа доакъарий кхоачам болаш я из совхоз. lай лерттlа доахани жам кхабара эшарех кхоалагlа дакъа мара дац укхаза кийчдаь гlожа а, моша а, концентрированни а доакъараш.

— Алхха цхьа ча да тхога lа чакхдаллалца кхоачам болаш, — дувц ферма заведующе Бекбузарова Любас. — Пол lаьсашта яла мара яц. Силос а яц хlанзчул тlехьагlа цхьан бетта мара тоъаргйолаш. Из а боьвоцца аьтта силос яц, доккъадена чул тlехьагlа аьта lочудехка гlадамаш да. Концентраташ кхы а кlезигагlа я. Чоагlа кхерам болаш да тха ферме доахан lангара дахара гlулакх, нагахьа сацна доакъарашца новкъостал ца хуле.

Ферме гойтара агитаци яц. Социалистически ихьа итогаш яц. Цlе уголок болх беш я. Цхьабакъда, ферма социалистически декхарех, балха итогех, дикагlа хьоккхамаш доахарех цхьаккха хlама дац уголоке. Яхье котбаьннараш белгалбахац.

Чlоагlа гlийла да фермера эlамига доахани, хlаьта иштта пахагара хьанйца латта доахани. Хила меттел парна бlайха муж тергболаш гlулакх вlаштlехьдаьккхача бакъахьа хургдар, хlанз чlоагlа шелал латтача хана хlаьта а. Ферме из вlаштlехьдаккха йиш а яр.

Магlалбикерча хьалашка лаьрхlача кlезиг - дукха дикагlа доакъарий кхоачам вlаштlехьбаьккхарех лархlа езаш я «Малгобекский» совхоза а. Цхьабакъда, lай доахан кхабара а цар продукци яккхара а гlулакх lалашмате эсала латт укхаза а.

Дийнахьи буси доккхийча доаханна лу 20 килограмм силос, 20 килограмм муж, цхьа килограмм ялат, 7 килограмм ча. Ферме вlаштlехьдаьккхадац lанарца ча кийчделга а. Ше долчча бесса дlадехк из доаханна. Февраль бутт боалца мара тоъаш доацашехьа а. Итталагlча марте кхачlалца тоъа мегаш я силос, ферма заведующе М. Яснева яхачох, хlаьта йол lаьсашта мара яц.

— Кlезига йоакхо ю ферма а совхоза а кулгалхоша болх бераштa иша хьалаш вlаштlехьдахара, — леткъ божа беттараш Уэлева Хьасейнит, Мамергова Баназ, Пешхоева Нина, кхыбараш.

— Кхо шу да оаха божа бетта ледараш ца хуций. Укх тlеххьарча цхьан - шин кlирагlа дукххача дояриай цlагlа электричество яц. Божа беттаражта лиэжьала да цхьаьнха цхьа гlулакх а. Хьалха дийнахьа 11 сахьат даьлча кхухьар ферме барда. Машина тlара доаханна хьалхашка lочуботта мара ца безаш гlаьххьа бlайха хулар из. Хlанз сарахьа диъ сахьат даьлча кхахьа болабаьб из. Хьабенача хана доаханна дlабала йиш йоацаш бlайха хул. Цудухьа ара латтача аьшка кийшка lочу а бетта шелбелийта безаш хул. Цул тlехьагlа божа беттарий хара ведаращца дlачукхахьа безаш хул из. Цул совгlа кlеэнга а ба тхона луш бола барда. Деттача доаханна ши ведар лу оаха, хlаьта воккхерна цхьа ведар а кхачац. Дахка дезаш ма дий тха доахам. Царна а дукхагlа доакъар ма эций. Цу дешай дукхагlа йоакхо а йоагlар совхоза кулгалхоша.

Кхы дикагlа дац lай доахан кхабара а хьайбай продукци яккхара а гlуланхаш районерча кхыча боахамашка а. «Ингушский», «Кавказ», «Советский» совхозашка мара вlаштlехьдаьккхадац lанарца гlожа доакъараш кийчделга. Хlаьта цу совхозий фермашка а лерттlа леладац из гlулакх.

Январь беттара план кхоачашъяра Магlалбикерча фермай пачхахьалкхена дlаяла еза хlара дийнахьа 5000 сонгlа килограмм шура, укх деношка дlалур 2970 килограмм мара яц. Вешта аьлча планах 59,4 процент.

Доакъарий кхоачам кlезига хилар бахьан долаш дукхагlча фермашкара доахан, къаьстта а кагийдараш бlаьстанга ца доахадалар кхерам болаш да укхазара гlулакх.

О. ЯНДИЕВА,
района керттера ветеринари лор.

М. АЛБАКОВ,
«Ленина байрах» газета болхло.

А. ХАРСИЕВ,
«Сердало» газета соб. корр.

ХОРЖАМАШТА НАКЪАДОЛХАШ

ЙОХАРГIОАЦА ЦХЬОАГIО

Мехка 1980 шера 24 феврале союзни, автономни республикай Лакхехьарча Советашкен халкъа депутатий моттигерча Советашкен хургдолча арlаларча хоржамашта шерра кийчо еш латт.

Хоржамашта кийчо еш парте Центральни Комитета ноябрьски (1979 ш.) Пленума решенета, СССР Лакхехьарча Совета шоллагlча сессе итогаша дегаш айдаь дола советски халкъ политически къахьегамен хьинар чlоагlа айдаь КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъяра, В. И. Ленин ваь 110 шу дилара даха ма доагlара накъадахаре, итталагlча пятилетка планаш толаме чакхъяхара тlехьа тlетlа къовсам лоаттабеш да. Ерригa я халкъа хьашташка хьежжа йола болх бара дикале программа санна тlийндад вай мехка къахьегамхоша новкъоста Л. И. Брежнева КПСС ЦК Пленуме даь къамаьл.

Хьатlадоагlа хоржамаш хургда ерригача 15 союзни республикай, 20 автономни республикай Лакхехьарча Советашкен халкъа депутатий 51 эзар гарта йолча моттигерча Советашкен, цу даькъе: 6 краевой, 121 областной, 8 автономни областий Советашка, 10 автономни округай Советашка, 5,7 эзар совгlа йолча районни, городской, городашкарча районни Советашкен, 45 эзар совгlа йолча поселкови юртийн Советашка.

Республикашка чакхйоалаш латт союзни, автономни республикай Лакхехьарча Советашкен халкъа депутатий моттигерча Советашкен депутаталла харжа кандидаташ оттабара йола социалистически демократи нотъллар къаьгга хьахьокхаш. Коммунистийн парте боацарийн блоко йохаргlоаца цхьоагlо хьагойташ, КПСС-ен Советски пачхьалкхени чурен арахьарен политика боарам боацаш къахьегамхоша хьаллоацаш а могаш а хилара, советски халкъ Советски Союза Коммунистически партена гонахьа йохха кхотадена хилара тешал деш йола собранеш.

Хоржамашта хьалхарча собранешка ерригача республикай къахьегамхоша масса ва раьза а волаш депутаталла харжа эггара хьалха кандидата цlи яьккхай Коммунистически партен Советски пачхьалкхени гlоралла йолча дезтела, маларен коммунизмах гlулакха тlехьа волча чlоагlача къовсамхочуй, сийлахь-воккхача Ленина гlулакх тешаме дlахо хьош волчуй — КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева. Депутаталла харжа оттабаьча эггара хьалхарча кандидаташта юкъе ба иштта КПСС ЦК Политбюро членаш членалла кандидаташи, парте Центральни Комитета секретараш.

Республикай Лакхехьарча Советийн халкъа депутатий моттигерча Советийн депутаталла харжа кандидаташ уттабу халкъа боахама тайп-тайпарча доакъой хьалхалатта болхлойн колхозхойн, специалисташа кулгалхойн, партийни, советски, профсоюзни, комсомольски болхлой, lилман культуран никалаш, студенташ. Советски Эскарен Тlема-Форда Флотен гlулакх деш бараш. Хоржамашта хьалхарча собранешка депутаталла харжа кандидаташ оттабаьрий доверени яхь дерш.

Мехка вlашагlъеллай союзни республикай Лакхехьарча Советашка хоржамаш дара йола 6.730 хоржамий округ, автономни республикай Лакхехьарча Советашка — 3460, халкъа депутатий моттигерча Советашка хоржамаш дара — 2270 эзар хоржамий округ.

Вlашагl а ехна хьинаре болх беш я союзни, автономни республикай Лакхехьарча Советашка хоржамаш дара йола Центральни хоржамий комиссеш, краевой, областной, окружной (автономни округашка), районни, городской, городашкарча районни, поселкови, юртий, окружной хоржамий комиссеш. Чlоагl а яь болх бе йолаенай участкови хоржамий комиссеш.

Ерригаш а вlашагlъехка хоржамий комиссеш 936.817 л. Царна чувоагlа къахьегама коллективашкарен общественни организацешкарен 8.6 миллион никал. Комиссешта юкъебахаб вай общества ерригача слойн социальни группай никалаш. Болхлойн колхозхойн ба 57,8 процент, КПСС членаш членалла кандидаташ — 40,7 процент, парте боацараш — 59,3 процент, кхалнах — 49,2 процент, 30 шерага кхоачаш ца йола кагирхой — 31,5 процент, ВЛКСМ членаш — 21,0 процент. Хоржамий комиссей председателашта юкъе ба 48,8 процент болхлойн колхозхойн.

Городашка, поселкашка, юрташка, нах бахача кхыча моттигашка вlашагlъехкай 173 эзар совгlа хоржамий участкаш. Уж вlашагlъехкай харжархочоа кхаж тоссача дагlа лаца ма могга аттагlа хулийталга lалашдергдолаш. Хоржамий участкаш вlашагlъехк иштта санаторешкен салоlача цlеношкен, больницашка, кхыча стационарни дарба деча учрежденешка, эскара доакъошка, йоккхийча машинаш къа станцешка, аэропорташка, форден долхача хинийн порташка, хоржамаш деча дийнахьа лелаш долча кемаш тlа, Арктикерчен Антарктидерчен полярни станцешка.

Хlанз общественни организацешкарна, къахьегама коллективашкарча никалий хоржамашта хьалхара окружной совещанеш чакхйоалаш латт. Цига массава раьза а волаш хьаллуц союзни автономни республикай Лакхехьарча Советий депутаталла харжа оттабаь кандидаташ — коммунистийн парте боацарийн йохаргlоацача блока толашагlбола никалаш. Массе а моттигашка дlалобе болабаьб союзни автономни республикай Лакхехьарча Советашка депутаталла харжа оттабаь кандидаташ.

Къахьегама коллективашкен гражданаш бахача моттигашкен эзараш болча агитатораша, пропагандисташа, политинформатораша дакъа а лоацаш шерра массово-политически болх бу.

Хоржамашта кийчо елга чаккхдоаккх союзни, автономни республикай Конституцеша, республикай Лакхехьарча Советашкен халкъа депутатий моттигерча Советашкен хоржамаш дара хьакъехьарта Законаша оттальча порядках белгалъяьха хана.

(ТАСС).

СОЮЗНИ РЕСПУБЛИКАЙ ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТАШКА ХОРЖАМАШ ДАРА ЙОЛЧА ОКРУЖНОЙ ХОРЖАМИЙ КОМИССЕШКА ДАХЬИЙТА ГУЧЧАХЬАРА ПИСЬМО

Хьамсара новкъостий!

Тхога, укх кlал кулгаш хьажийча КПСС Центральни Комитета членашка, предприятий, колхозий, совхозий, учреждений къахьегама коллективашкара, дешара заведенешкара, эскара доакъошкара, хlаьта иштта хоржамашта хьалхарча окружной совещанешкара дуккха хоржамий округашка гlолла союзни республикай Лакхехьарча Советашка депутаталла харжа кандидаталла тхо оттадаь хиларахи цу округашка гlолла харжийта тхо раьза хилар дезаш письмош телеграммаш яхийтай.

Чlоагlа баркал а оал оаха раьза а да тхо союзни республикай Лакхехьарча Советашка депутаталла харжа кандидаталла тхоаш оттадаьча болхлошта, колхозхошта, инженерно - технически белхахошта, гlуллакхерча наха Эскарен Флотен бlухошта, берригача харжархошта.

Тхоай деш дола сий а тхоех бейна тешам а оаха берригаа вай Коммунистически парте чотагlа лерхl. Из тешам оаха лерхl советски общества йохаргlоацача цхьоагlонна, советски нах КПСС гонахьа кхотабенна хилара, цун чурен арахьарен политика массане хьаллоацаш хилара, вай Даьхен къахьегамхой итталагlа пятилетка чакхйоалача шерех, КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленумо белгалдаь ма хиллара, ленински хьисапе хьинаре къахьегара шу де, В. И. Ленин ваь 110 шу дизар кердача кхоталонашца дезде, 1980 шерен бlарчча пятилетки заданеш толама кхоачашъе гlертара дола тешал санна.

Тхоах хlаравар цхьан хоржамий округе гlолла мара харжа хила йиш йоацаш хиларах КПСС Центральни Комитето тхона могадаьд укх хоржамий округашка гlолла харжийта раьза хилар:

Брежнев Л. И. — Бауманск хоржамий округ, гор. Москва, РСФСР

Андропов Ю. В. — Приокски хоржамий округ, гор. Горький, РСФСР

Гришин В. В. — Вошиловски хоржамий округ, гор. Москва, РСФСР

Громыко А. А. — Калининградски хоржамий округ, Московски область, РСФСР

Кириленко А. П. — Политехнически хоржамий округ, гор. Ленинград, РСФСР

Косыгин А. Н. — Фрунзенски хоржамий округ, гор. Москва, РСФСР

Кунаев Д. А. — Баканасски хоржамий округ, Алма-Атински область, Казахски ССР

Пельше А. Я. — Краснооктябрьски хоржамий округ, гор. Волгоград, РСФСР.

Романов Г. В. — Смольнински хоржамий округ, гор. Ленинград, РСФСР.

Суслов М. А. — Автозаводски хоржамий округ, Куйбышевски область, РСФСР.

Тихонов Н. А. — Обуховски хоржамий округ, гор. Ленинград, РСФСР.

Устинов Д. Ф. — Ковровски хоржамий округ, Владимирски область, РСФСР.

Черненко К. У. — Куйбышевски хоржамий округ гор. Москва, РСФСР.

Щербицкий В. В. — Баглейски хоржамий округ, Днепропетровски область, Украински ССР.

Алиев Г. А. — Разински хоржамий округ, гор. Баку, Азербайджански ССР.

Горбачев М. С. — Центральни хоржамий округ, Алтайски край, РСФСР.

Демичев П. Н. — Кировски хоржамий округ, гор. Ярославль, РСФСР.

Кузнецов В. В. — Электростальски хоржамий округ, Московски область, РСФСР.

Машеров П. М. — Ленински хоржамий округ, гор. Минск, Белорусски ССР.

Пономарев Б. Н. — Заводской хоржамий округ, гор. Саратов, РСФСР.

Рашидов Ш. Р. — Пахтаабадски хоржамий округ, Андижански область, Узбекски ССР.

Соломенцев М. С. — Миасски хоржамий округ, Челябински область, РСФСР.

Шеварднадзе Э. А. — Рустави хоржамий округ, Грузински ССР.

Капитонов И. В. — Подольски городской хоржамий округ, Московски область. РСФСР.

Долгих В. И. — Новолипецки хоржамий округ, гор. Липецк, РСФСР.

Зимянин М. В. — Железнодорожни хоржамий округ, гор. Воронеж, РСФСР.

Русаков К. В. — Пролетарски хоржамий округ, гор. Ростов-на-Дону, РСФСР.

Союзни республикай Лакхехьарча Советашка хоржамаш дара йола йоагl-йоагlача окружной комиссешкара дех оаха депутаталла кандидаташ дlаязбеча хана ер письмо документ санна лархlар.

БРЕЖНЕВ Л. И.	СУСЛОВ М. А.	МАШЕРОВ П. М.
АНДРОПОВ Ю. В.	ТИХОНОВ Н. А.	ПОНОМАРЕВ Б. Н.
ГРИШИН В. В.	УСТИНОВ Д. Ф.	РАШИДОВ Ш. Р.
ГРОМЫКО А. А.	ЧЕРНЕНКО К. У.	СОЛОМЕНЦЕВ М. С.
КИРИЛЕНКО А. П.	ЩЕРБИЦКИЙ В. В.	ШЕВАРДНАДЗЕ Э. А.
КОСЫГИН А. Н.	АЛИЕВ Г. А.	КАПИТОНОВ И. В.
КУНАЕВ Д. А.	ГОРБАЧЕВ М. С.	ДОЛГИХ В. И.
ПЕЛЬШЕ А. Я.	ДЕМИЧЕВ П. Н.	ЗИМЯНИН М. В.
РОМАНОВ Г. В.	КУЗНЕЦОВ В. В.	РУСАКОВ К. В.

1980 шу, 18 январь.

НАЬХА ТЕШАМ БЕННАРАШ

Советашка хургдолча хоржамашта толамца накъаболх вай республикера къахьегамхой. Итталагlа пятилетка толамца кхоачашъе, В. И. Ленин ваь 110 шу дузача денга сийленца накъабаха декхараш тlайийду цар.

Безаме чакхьъьлар РСФСР Лакхехьарча Совета хоржамашта йолча 954-ча округерча къахьегамхой никалий хоржамашта хьалхара совещани. Укхаза гулбенна бар Заводскойн Октябрьскийн районашкара харжархой.

Къамаьла де доц цу «Промавтоматика» НПО опытни завода мастера Г. С. Креславскайна. Цу округе гlолла опытни заводен, СССР 50 шу дизара цlерагlча Грозненски химически заводан коллективашна депутаталла харжа радиомонтажница Л. Н. Чакина кандидаталла отталь хиларах хоам бир цо. Цо предложени могlийр, гулбеннараш кандидатура хьалаллца дехар дир къамаьлаш даьраша.

РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла № 954 йолча округе гlолла ше харжийта Чакина Лариса Ивановнайгара дехар деш соцам бир совещане хиннараша.

Нохч - Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета хоржамаш деча № 23 йолча Заводской хоржамий округерча къахьегамхой никалий хоржамашта хьалхара совещани хилар. Цу округе гlолла депутаталла харжа КПСС Грозненски горкома хьалхара секретарь Н. И. Семенов кандидаталла отталвалхар дийцар. Цуьнан кандидатура предложение елар къамаьлаш даьраша.

№ 23 йолча Заводской хоржамийн округе гlолла НГlАССР Лакхехьарча Совета депутаталла Семенов Николай Ивановичагара цу хоржамийн дехар дир совещанех дакъа лоацаш хиннараша.

Хоржамашта хьалхара совещанеш хилар № 22 йолча Верхоянски, № 14 йолча Пушкински, № 44 йолча Украински хоржамий округашкарча къахьегамхой никалий. Цу округашка гlолла Нохч - Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаь Грозненски радиотехнически завода болх дlателлар Григорьева Валентина Александровна, республика юстице министр Албастов Идрис Абуевич, халкъа тlахьожама республикански комитета председатель Саламова Роза Абдулхалимовна хьаллоацаш а пардгара шоаш харжийта дехар дир а соцамаш хилар гулбенначара.

Республике дlахо а еш а Советашка депутаталла харжа кандидаташ оттабара йола собранеш. Цу тайпара собранеш хилар Ножай-Юртовски районерча Калинина, А. Шерипова цlерагlча колхозий, райбытнкомбината коллективашка. Укхаза № 956 йолча Гудермески хоржамий округе гlолла РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаваь НГlАССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Боков Хьакlьша Хьажбикар.

Иштта РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидатураш оттаьй КПСС Нохч - Гlалгlай обкома секретара Магомадов Лечи Добаевичa, «Урожайный» совхоза бригадира гlонча Зуталова Мария Ахмедовний.

Грозненски УБР коллективо шоай хоржамашта хьалхарча собране № 53 йолча Нефтемайски хоржамий округе гlолла НГlАССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттаваь КПСС Нохч - Гlалгlай обкома пропаганди агитацен отдела заведующи Тацитов Александр Иванович.

Хоржамашта хьалхарча собране № 76 йолча Победински хоржамий округе гlолла НГlАССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа шоай боахама доярка Айгумова Марха Ахмедовна кандидаталла оттаьй «Грозненски шурий» совхоза къахьегамхоша.

НГlАССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа республика окружной совещанешка хьаллаьцар кандидатураш: КПСС Нохч-Гlалгlай обкома хьалхара секретарь Власов Александр Владимирович, НГlАССР пачхьалкхен кхерамзлен комитета председатель Белозеров Виктор Иванович, «Пригородный» совхоза звеньевая Башаева Зулай Халиловна, КПСС Нохч - Гlалгlай обкома секретарь Бузуртанов Османа Махьмад, Старогрозненски УБР начальник Лучников Юрий Александрович, ВЛКСМ Нохч - Гlалгlай обкома хьалхара секретарь Эльмурзаев Гереолт Хасанович, «Старогрознефть» НГДУ механикта доахкахча цеха йоаккхагlвола оператор Малашкина Валентина Владимировна, жилищно - коммунальни боахамий министр Зазин Александр Кириллович.

Ерригача торонех пайда эца

Селхан КПСС Нохч-Гlалгlай обкоме хилар хьайбаш lангара дахара республикански штаба заседани. Из хьайиллар парте обкома секретара Д. Г. Завгаева.

Заседане къамаьлаш дир Ш. Умарова — «Сортсемпром» объединене начальника, А. Ермолаева — «Чеченингушвино» производственни объединене начальника заместитела, У. Льянова — республика юрта боахама министра заместитела, нов. Чабанова — Грозненски горисполкома председатела заместитела, кхычар.

Цар а штаба заседани чакхйоалаш къамаьл даьча Д. Г. Завгаева а чlоагlа терхам тlабахийта дийцар республика боахамий фермашка хьайбаш lангара доахача кийслуча кхоачамбоацарех. Укхаза белгал ма даккхара, доакъараш эшачул дикка кlезигагlа дале а, еррига торонаш а хьайбаш кхы эца ца долийташ lангара даха. Эшар фуд аьлча, из да хlара ферме дерригача доакъарех кхом беш пайда эцар, уж лорадар, кормоцехашка боагlача тайпара болх байтар.

Къамаьлаш даьраша дийцар патока, барда, кхачан отходаш хьайбашта телилга дукхача моттигашка геттара во леладеш хилар.

Дукхагlа йолча фермашка во вlаштlехьъяьккхай хьайбаш лелдерашта юкъе социалистически ихь, царна доагlача тайпара торгови, медицински гlулакх лоаттадац.

Штаба заседане юрт боахама ведомствай, колхозий, совхозий, фермай кулгалхошкара, партийни, профсоюзни, комсомольски организацешкара хьадийхар хьайбаш дика lангара дахара еррига торонаш оарцагlйоахилга, цу балха дейна тlахьожам лоаттабелга.

Нохч-Гlалгlай гlишлошъеча управленена чуйоагlача специализированни СМУ-10 гlишлоно бригадано юкъе эггара дикагlа доаржlаргех я Прохоров Дмитрий Степанович керте латта комсомольско-молодежни бригада.

Пятилетка хьалхарча диъ шера задани хаьал дукха хьалха кхочаш а бе, укх шера шоллагlча ах шера чохь къахьегаш я из. В. И. Ленин ваь 110 шу дузача денга пхе шера план кхочашъе лерхlаш ба бригадера гlишлошхой. «Болхлой дукхагlа хьийтарна а доацаш — говзалла» яхача свердловчани инициативана къахьегаш бригада гlишлошхой тlа гlерта къовсам лоаттабу кхоачашъеча гlишлон-монтажни балхаш дукхагlен дика гlен хилийтара.

Коммунистически къахьегама сийлен цlи лелаеча бригаде болх беш ба тайп-тайпара профессей вола 35 гlишлохо. Уж берригаш а шоай балхах тlехьа кlеташ ба. Дакан шоай декараш тlехьхочаш а деш хьинаре къахьегаш ба укхаза гlишлохой Горбанов Султан, Копылов Николай, Ткачев, Владимир, Самодзалов Николай, кхыбараш.

СУРТА ТlА: (аьрдехьара аьттехьа) гlишлохой С. Горбаков, Н. Копылов, В. Ткачев. Н. Самодзалов.

Н. ПЛИЕВА сурт.

КЕРДА ДЕКХАРАШ

В. И. Ленина цIерагIча культура Двореце «Грознефтеоргсинтез» производственни объединене партийно - боахама актив хилар, 1979 шерен иттлагIча пятилетка диъ шерен баьча балха итогаши КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленума решенешка хьежна коллектива 1980 шера хьалхашка латта декхараши» яха доклад йир объединене генеральни директора Г. А. Яценкос.

Доклади 1980 шера лаьрхIача социалистически декхарий проекти ювцаш къамаьлаш дир СССР 50 шу дизара цIерагIча химически завода паркома секретара В. И. Савина, производственно - товарни контора № 2 йолча цеха оператора Н. Н. Гриценкос, А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода установка начальника Р. К. Дадашева, Н. Анисимова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода оператора Г. Н. Сливенкос, кхычар.

Къамаьлаш даьчар белгалдаьккхар, укх тIеххьарча шерашка болх беш хиннаце а, пятилетка диъ шера а дIадахача шера а программа кхоачашъе цун аьттув баьннилга. Ишта, ханал хьалха, 6 декабре кхоачашъьный производства боарам лаккбара 1976 — 1979 шерий план. Цу юкъа ехка продукци ялсамъяьнпай 12 процента, къахьегама овсарле — 11,3 процента. Халкъа боахамга лийрхIачул совгIа дIанхьачийтад эзараш тоннаш бензин, дизельни доагор, мехкдаьттахимически продукци. ВIаьш эзараш сома мехка да объединене предприятено арахийца наха чIогIа хоатташ дола товараш.

ВIашагIкхийтта чар дийца а дийпа 1980 шера социалистически декхараш тIаийцар. Цар тIа лаьрхIад карарча шера план кходи хьалха кхоачашъяь кийха.

ЦХЬАНА ГIУЛАКХАШ ЛЕЛАДУ МЕТРОСТРОИТЕЛАША

«Гипрозаводтранс» яхача Харьковски института специалисташа болгарски коллегаша цхьана яйчъяьй аьшкабетонни конструкцей завода — софийски метро гIишлон комплекса керттерча объекта — проект. ХIанз харьковски проектировщикаш вторааш санна хьожаш ба хьалъеш латтача заводага, мел нийса кхочашду техническа балхаш.

— Аьшкабетонни конструкцей завода ерргa технологически процессаш кхочашъергья тIеххьарча хана Iилмана карагIдьинар юкъе а озаш, — дувц института директора Нос Владимира.

Кердача технологегIа — йоккхагIъьча элементех — хьергья метро станцеш хьалъяра эша колоннаш, балкаш, панелаш, кхыйола конструкцеш.

Цу станцей площадкаш практически гIишлон площадкаш а йоацаш монтажни ираш хургья, цо кIезигдергда гIишлон балхашна дIадодар.

НЕСВИТЕНКО Николай,
АПН корреспондент.

Хоза лостам болаш я Надтеречни района Горагорски поселкера Исаева Лизас кулгалдеш йола агитпункт. Эшаш дола литература, газеташ, журналаш хиларал совгIа, кийчъяь хьалтехай чакхйоахаргйолча мероприятей планаш. Наха эша консультацеш телвра специалисташ хьех агитпункте. Царех кхета аттагIа хургдолаш юристаш, хьехархой, лораш тIахургбола ха а деноаш а къоастадаьд.

Агитпункте гуллуча наха хьадхашка каст-каста къамаьлаш деш хул гонахьа ядача предприятешкара кулгалхой, лектораш. Ишта КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленумеи СССР Лаккхехьарча Совета сессеи балха итогех лаьца къамаьл деш хиннав укхаза поселкоеи Совета Председатель В. А. Протопопов.

Хоржамашта хетаба шоай кварталашка болх боаржабеш ба агитатораш а.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) агитаторца Баталова Розаца балха хьакъехьа дагайоалаш я агитпункта заведующи Исаева Лиза.

С. ЗАКРИЕВА
тексти сурти.

Советашк вахари

ЛАЬРХХIА ХЬАЖА КЪАХЬЕГАМХОЙ ПИСЬМОШКА

«КПСС XXV съезда решенеша ма яхара къахьегамхой письмошца беш бола болх дIахо эргабоахаш тоабарах» бола парте ЦК соцам кхоачашбеш, заявленеши жалобаши къестаелга, граждан тIаийбелга дикка тоадаьд халкъа депутатий Наурски райисполкомо.

— Шийн хаинахьа нийсех заявленешкех жалобашкех хьажар эггара хьалхара а лоархIамера а болх лоархIоахя, — йоахар райисполкома общи отдела заведующе Р. И. Венеровскийс. ТIаккха цо хьагайтар письмоши тохкам беьчул тIехьагIа царех хьахиинараши дIаязду книжка.

Тайп-тайпара да цига хьауха письмош. Производстве а жилищно бытовой хьалашна а нийслуча кхоачамбоацарех, вахара хьал тоадарах, къахьегама законаш телхадарех, цхьаццаболча наха юкъе хулача цатоамех, иштта кхыдолча дешаех дувц цар тIа.

Масала, «Победа» яхача колхоза колхозница Беляева леткъ, шийн могашалга хьежжа болх лац шийна яхаш. Дукха физически низ тIабахийта ца безаш болча балха яхийтай гражданка Беляева, аьшш ядаь да кхоачашдьраш дIаиздеча графа тIа.

Шийн цIеношка газ хьачуйиллац яхаш дар Сийлакхбоккхача Даймехка тIема доакъошхочо Нов. Волгина письмо. ЦIенхаштта торкам тIабахийта хьежар райисполком ветерана эшачуга, из декхар кхоачашде дезача организацена указани елар. Нов. Волгина цIеношка газ йиллай.

Вайна лацар аьнна, хIанз а нийслу кулгалхочо шийна енна бокъонаш харцахьа а йоахаш, законагIа дIаваккха ца воагIаш вола саг балхарв дIавоаккхаш йола моттигаш. Иштта нийсделар из Калиновски станице яхача Солнышкинайна. Цу хьакъехьа яздаьдар цо шийн жалоба тIа. Нов. Солнышкина балха юха дIаоттаярах дола новзув да книжка тIа.

ЧуIе фусам лац сона, яхаш летгъаш дар «Комсомольский» совхозерча гражданка Гайтукаевас дайта письмо а. Цун декхар кхоачашдарах йоазув дац книжка тIа. Дукха ха яц из жалоба хьаккхьача. Бакъда, теша лоъ цун декхар а кхоачашдергхиларах.

Нийсв довла декхараш кхоачаш ца деш а моттигаш я книжка тIе. Уж я декхар е жалоба кIал кIийлe йоацаш, е цар тIа дувцар бакъдоацаш нийсдаларца. Масала, Наурс яхача гражданкас Прокинас хоам бора, ца доагIа хабараш а дувцаш, шийга бала бахьцхьан бехктонхамеча саго яхаш. Райисполкома болхлоша техкача гучадаьлар, цо дийцар бакъдоацилга, Прокина ше хиннар дувцадь да доагIа хабараш дийцар.

Лоацца аьлча, тайп-тайпара я райисполкоме уха жалобаш. Цхьабакъда, царех хIаранена тIехьа саг латт. Уж йоагIа нахагара. Хьахьокх царна эшараш, цар уйлаш, цудухьа дIадех цар боккхача теркамца шоай йоахо елга. ХIаьта, белгалдаккха деза, къахьегамхой письмошкеи заявленешкеи хьежача волокитеи бе-башхи ца хетилгеи нийсдалийтац Наурски райисполкоме. Из хьахьокх цига ухача жалобаша шоаш. ТIехь-тIехьагIа кIезиглуш йоагIа уж. Нагахьа санна 1977 шера 90 жалобана регистраци яь хиннаяле, 1978 шера 78 мара еаяц. ХIаьта дIадахача шера аьтка жалобаш 60 я. Из да, бахархой жалобаш яъе, латкъа безаш дола гIулакхаш ди тIехьагIа кIезиглуш хилар.

Шийн тайпара башхало йолаш я Наурски район. Доладча хIаманца IалашгIъьча йоккхача юрташкеи станицашкеи боацаш гаьнна гIомарий ера латтача фермашкарча вIамигача юрташкеи жа Iуй кутанашкеи дах наьха цхьа дакъа. Нийслу, эшаш дола товараш, кхачан продукташ цига шоай хашахьа дIа ца хьоп а. Из бахьан долаш леткъараш, жалобаш хила тарлу. Уж ца хилийтaран доллача хIаманна раьза а болаш наха къахьегаргдола хьалаш хилийтaран пайдане вIашагIкхетар яха практика юкъейоалаяьй парте райкомои райисполкомои. Фу ахилга да из? Парте райкома секретарь, райисполкома председатель, е цун заместитель верте волаш йола болхлой группа гаьнарча участке а яхе цигарча къахьегамхоща вIашагIкхет. Цу группаца хул торговле, унахцIено лоралра, халкъа образоване, иштта кхыча службай болхлой. Безаме къамаьлаш хул цу вIашагIкхетаре, мехкара керда хIамаш хоз хьайбаш леладераштa, цар хаттараштa жопаш тел, эшаш дола гIо ду. ХIаьта, нагахьа санна, памогаш хиина саг хуле, цунна медикаша дарба ду. Наха эшаш дола товараш хул автолавка чу.

Бокъонца дола цIей я хила дIаотт из тайпа вIашагIкхетар, наьха дог-уйла айду, дIахо а беркате къахьегара кравствени зарид лу.

Из тайпа практика массанахьа а юкъейоалайча дика яр аьнна хеталу. ХIана аьлча, сага вахара хьал-торо тоара гIо деш мел дар вай вахаре лоархIаме да, вай Даьхен керттерча Закона тIа — СССР Конституце тIа дIаязъяь йоккхий бокъонаши декхараши кхоачашде торо лу цар сага.

Союзни автономни республикай Лакхехьарча Советашкеи моттигерча Советашкеи халкъа депутаташ харжара долча хоржамашта кийчо елга ди тIехьагIа шерагIа даржаш латт хIанз. Моттигерча Советий балхага хьажар хургда цунца цхьана дIахо йодача хана къахьегамхой письмошца, заявленешца, жалобашца бу болх, гражданаш тIаийбара болх тоабара гIо дергда цу политически кампане.

К. ЮСУПОВ.

ХЬИНАР АЙДАЬ КЪАХЬЕГА

Чаккхдаьнна 1979 шуо КПСС XXV съезда исторически решенеш кхоачашъяра хьинаре къахьегна диъ шуо.

Республикерча къахьегамхоша дIадаха шу белгалдаьлар экономически социальни дегIаахара даькъе керда толамаш дахарца.

Цхьа гIа дIахьалхашкахьа баьккхаб индустри, юрта боахам, республика материальни производства кхыдола доакъош дегIахкувлара, цунца цхьана дика лард еллай бIарчча пятилетка толамца кхоачашъяра.

Пятилетка хьалхарча шерашка санна 1979 шера арахеца продукци дикагIа хилийтара, оттаьь планаш толамца кхоачашйира тIеххоачаши яра тIадерзадаь ца Iеш общественни производства эффективность лаккхъяран беррига болх тоабаран тIадерзадаь дар производственни коллективай низаш.

Къахьегамхоша творчески хьинаре къахьегарах, шерра социалистически ихь йоаржайрах республика ерригача промышленносто продукци маьхала яккхара шера план 27 декабре кхоачашйир, тIаийцача социалистически декхарех 28 декабре мара кхоачашъе ца езаш хиннача.

Шера планал совгIа маьхала яьккхар 16 миллион гаргга сома маьха. ХIаьта иттлагIча пятилетка диъ шера планагIа лаьрхIачул совгIа маьхала яьккхар 62 миллион сом мах бола товарни продукци.

1978 шера арахийцачул 1,5 процент дукхагIа хилар соахка арахийца промышленни продукци. «ТIехьабусараш боацаш бе болх» яхача девизах шерра социалистически ихь йоаржайна заводий фабрикий производственни коллективаша.

Массе а йолча производственни участкашка тахка а тохкаш балха юкъекхийлар керда резерваш, тIаийир встречни планаш, къахьегама дикагIйола методаш производствана юкъекхийлар — цу дерригех а хьахиннар дика да.

Республикерча ерригача предприятеша кхоачашйир продукци маьхала яккхара шера план, хIаьта 1978 шера план кхоачаш ца еш тIехьаиса яр ялх предприяти.

Чурча торенех пайда ийбара чотах арахеца продукци дикка дукхагIа хилийта йола производственни коллективаш кIезига яц республике. Аргунски «Пищемаш» заводе арахеца промышленни продукци шера тIаккхийттар 10 процент, ацетонови заводе — 8 процент, «Красный молот» заводе — ялх процент, уж тайпа дика масалаш кхы дукха а доаладе йиш я.

Цу предприятешка а иштта кхыча предприятешка а арахеца продукци дегIаяр хьахиннад керда мощносташ производствана юкъе а ца йоалаеш.

Толамца чаккхдаьккхад иттлагIча пятилетка дикълагIа шу республикерча мехкдаьттахоша. ПланагIа лаьрхIачул совгIа даьккхар 93 эзар тонн совгIа мехкдаьттеи 116 миллион кубически метр гази. Электроэнерги, мехкдаьтта сийрдз продукташ, мехкдаьтта иппаратура, халкъа эша кхы дукха а товараш арахецара шера план а толамца кхоачашъьй.

Заводашка а фабрикашка а дукха мероприятеш чаккхьяьхай Iилман - технически прогресс ира, керда дIа а уттаеш болх бе йоалалийтай автоматически линеш, дикагIйола технологи производствана юкъехийхьай, дегIанхад рационализации изобретении яра тIадерзадаь дола балхаш — цу дерригне а республика ерриге промышленность хьалхарчу къахьегама овсарле соахка 1978 шера хиначул 2,5 процент лаккхъяддийтар, хIаьта из да дегIа мал ена промышлени продукци къахьегама овсарле лаккхъяра чотах дегIаена хилар.

Шера план толамца кхоачаш а еш, къахьегама овсар-

Масала, дукхахча шерашка «Красный молот» заводо хIара бетта продукци арахецара план хьалхарча декадагIа 13 процент мара кхоачашъяц, шоллагIча декадагIа 22—25 процент кхоачашъю, хIаьта кхоалагIча декадагIа 60 процент кхоачашъю цо бетта план. Бокъонца кхета-

ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБЗОР

ле дикка лаккхийр «Красный молот», «Трансмаш», «Пищемаш», ацетонови заводий, швейни производственни объединене, кхыча предприятей коллективаша.

Из иштта дале а, 1980 шу, иттлагIча пятилетка тIеххьара шу дIадоладаьча производственни коллективашта хьалхашка латт кердеи кхы а доккхагIдолеи декхараш. Даьха къахьегама толамаш чIогIдарал совгIа лоархIаме да ма могга дикагIа кердача резервех пайда эцар, экономически рычагех пайда эцара даьхье дIахо а дIахьалхашкахьа ахар.

Оттаь планаш кхоачашъяра де делар да къахьегам тIа-тIа дикагIа вIаштIехьбаккхар, кердача шера хьалхарча денош а денз боагIача боарамагIа болх бар, из да вай дукхахча боахамий кулгалхоша ца деш дар. Ховш ма хиллара дукхахча коллективашка йолаш я пайда эцанза йола тороnaш, кхоачамбоацараш, тIехьаюса участкаш. Уж дерригаш а кхы а йоккхагIа оттаь 1980 шера лаьрхIа йола план кхоачашъяра беча балха тIа Iатхьаргдолаш гIулакхаш да. Дидалийта йиш йоцаш гIулакх дац цхьаболча кулгалхошеи специалисташеи шу чакхдоалача хана корректировна яра чотах шера план кхоачашъе аерхIаш хилар. Уж санна йолча уйлаша дерригача юкъарча гIулакха а новкъарле ергья.

Арахеца продукци дукхагIа хилийтара лоархIамегIа йола резерв а производственни мощностех биеза пайда ийбар. Цхьабакъда, хIанз а тIехьа цу даькъерча балха тIа дукха кхоачамбоацараш да. Дукхача предприятешка дIоттаь йола машинаш, оборудовани биззача низаца болх беш яц. Масала, хьалцаргья вай цементни завод, из предприяти хьалъеча паччахьалкхено дIадахийтар массехк миллион сом.

Цхьабакъда, ше болх беш йолча дукхача шерашка цу завода коллективо производственни мощностех духхьал 50 процент мара пайда эцан.

Цу предприяте проектни мощность хила езаш я шера 1200 эзар тонн цемент арахецаргйолаш, хIаьта гIишлош хьалъеча чIогIа эшаши лоархIамеи йола из материал 600 эзар тонн мара арахецац завода коллективо. Из ни цуи оборудоване ала йиш йолча цементах ах мара. ЧIогIа оарцагIа вала везаш гIулакх да укх тIеххьарча шерашка цу предприяте оборудованех пайда эцилга тоалуш ца хилар. Оборудованех пайда эцара гIулакх иштта эсала дел Нохч-ГIалгIай шекар доаккхача заводе, Назрановски трикотажни фабрике, кхы цхьайолча предприятешка.

Дукхача предприятей коллективаш, къаьстта машинашъечеи приборостроенеи коллективаш, тIехьаюсачарна юкъе йоацаш я. Цар планаш кхоачашъю, хIаьта мишта кхоачашъю?

Деш да из санна йолча штурмовщина производствана чIогIа зе деш хилар, брак йолаш продукци арахец, боагIачул дукхагIа болх бе безаш е алапи тела дезаш моттигаш нийслу. Уж санна дола гIулакхаш нийслу «Автоспецоборудование» яхача опытно - экспериментальни, «Трансмаш» заводий, кхыча предприятей коллективай балха тIа.

Цу балха тIа керттерча бахьанех ца! да предприятеша - смежникаша шийн ханнахьа комплектующи оатхалаши уллаши ца лоаттайр, хоадамболлаш ала дезаш да боагIача боарамагIа болх ца беча предприятей кулгалхоша, специалисташа поаш кхоачашде дезаш хьалхашка латтача декхарашка диллача ца деш дуташ дараш дукха хилар.

Масала, хьацаргья производства керттера резерв, къахьегама овсарле лаккхъяр. 1979 шера республикерча 33 предприяте, вешта аьлча хIара йиъ-лагIча предприяте кхоачашъьнаар къахьегама овсарле лаккхъяра план, из бахьан долаш Даьхента дIа ца кхоачаш йисар дукхача миллионий сомий маьхера продукци.

ДIахо йодача хана ла мегаргдоцаш гIулакх дий-теш цхьайолча предприятешка къахьегама овсарле лаккхъяра план кхоачаш ца ярал совгIа, хIара къахьегаш волча болхлочов даьрхIача из лохлуш хилар. Цу гIулакха кертерча даькъе бехке ва предприяте кулгалхой, инженерно - технически болхлой, ерригача производственни участкашта керте латтараш.

1978 шера хиначул къахьегама овсарле лохйир соахка «Терек» яхача Нохч-ГIалгIай мебельцо - хьун хIамаш еча производственни объединене 7 процент, «Консервплодоовощ» объединенеи Аргунски аьшкбетона изделей заводеи — 3 процент, Малгобекски маьлх еча заводе — 22 процент, уж санна дола масалаш кхы дукха а доаладе йиш я.

Республика индустре болхлошта кхоачашъе езаш хьалхашка латтараш йоккхий планаш я. Оттаь планаш кхоачашъяра арахеца продукци дикка дукхагIа хилийта еза, къахьегам дика вIаштIехьбаккха беза, бIарччача шера боагIача боарамагIа болх бе беза.

ЛоархIаме а массане тIагIертта кхоачашде дезаш а да яхье хьалха латтача дикагIйолча коллективай опытах пайда эцилга, производства эффективность, арахецача продукце дикал лаккхъяра, кхом баран хьурмат диран, керттерча фондаша луш бола пайда дукхагIа хилийтара долча дешашта. Къахьегам кхетамца вIаштIехьбаккхаро йоккхий тороnaш лу производство дегIаккхувлара. ШерагIа юкъекхувла еза бригадни хозрасчет, кхыйола къахьегама прогрессивни формаши методаши. ТIагIертта къовсам лоаттабе беза балха хи зехьа ца йоалайтара, материальни ресурсаш кхояра, йиза кхоачашъе еза договорни плановни дисциплина.

Пятилетка дийнахIча шера дика къахьегама толамаш даьхар республикерча гIишлонхоша а. Капитальни вложенеи шера план 106,5 процент кхоачашдьъйний цар. 1978 шера пайда ийцачул 3 процент дукхагIа пайда ийцар соахка капитальни вложенеех. Подрядни гIишлошъеча организацеша шоай низаца гIишлон - монтажни балхаш дара паччахьалкхен план 103 процент кхоачаш а еш, лурчох даьрел 2 процент дукхагIа гIишлон - монтажни балхаш дир соахка. Шера план толамца кхоачашйир Нохч - ГIалгIай гIишлошъеча управлене, «Грознефтехимремстрой» треста, Нохч-ГIалгIай «Минводхоза» подрядни организацей, «Чечингсельстрой» треста коллективаша.

Халкъа боахама лоархIаме йола объект, мехкдаьтта чакхдоаха ЭЛОУ - АВТ хьалъеча хьинар кхо ца деш къахьийгача гIишлонхоша йиллача ханал хьалха эксплуатаце дIаелар из объект.

Иштта эксплуатаце дIаеннай «Красный молот» заводерча фонтании арматура цеха шоллагIа аргIа, лаккхъяй мощность Нохч - ГIалгIай гIишлошъеча управленена чуйоагIача аьшкбетона изделей заводе, эксплуатаце дIаеннай культурно - бытовой гIулакхашта йола объекташ.

Из иштта дале а капитальни гIишлош хьалъеча хIанз а тIехьа дукха кхоачамбоацараш да. Массаза санна дукхача объекташна дIаюха хьежаю материальни финансови ресурсаш, хьалъьелаза йола гIишлош дукха я. Балха тIа юкъара хьокхамаш дикагIа да алийтара тIа а кхувш, подрядни гIишлошъеча организацей кулгалхоша кхоачашъьяц наха чубаха цIенош, школаш, культурно-бытовой гIулакхашта лаьрхIа кхыйола объекташ эксплуатаце дIаилара паччахьалкхен план. Шера планагIа эксплуатаце дIадала дезаш дар 182 эзар квадратни метр хула цIенош, эксплуатаце дIаденнараш 135 эзар квадратни метр хулаш мара дац е шера планагIа дIадала дезарех 83 процент мара. Из бахьан долаш республике бахача наха дIа ца эцаш йисай 27 эзар квадратни метр хула квартираш е 500 совгIа квартира. Дукха шераш дIаяхад городе Грозне быта ЦIа хьалде доладелча дена. Паччахьалкхен планагIа быта ЦIа эксплуатаце дIадала дезаш дар 1979 шера, цхьабакъда из хIанз а тIехьа хьалдаь даланза да.

Школьни зданеш, берий бешамаш хьалъяра заданеш а кхоачашъьяц. Пятилетка тIеххьарча шера лоархIамера белгало я кердача хьалашка болх бара гIишлонхой кийчлуш хилар. ХIинзлехьа а дIадоладе деза кердача хьалашка къахьегара кийчон дола балхаш.

Республикерча ерригача къахьегама коллективаша чIогIа раьза хинна хьалльацаб В. И. Ленин ваь 110 шу дизара цIейна сийленца накъадахара пятилетка тIеххьарча шерах Ленински къахьегама шу дара шерра социалистически ихь йоаржарах бола КПСС ЦК соцам.

ХIара производственни коллектива, республика беррига къахьегамхой декхар да шоай къахьегама хьинар кхы тIа ай а даь, иттлагIа пятилетка толамца чакхъяккхар.

Нохч-ГIалгIай статистически управлене.

КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленума решенеш кхоачашъеш

БОАХАМА ПАРТИЙНИ КУЛГАЛДЕЛГА ТОАДЕ

Беррига советски нах санна, город Грознера къахьегамхой а шоаш машареча къахьегамен кхолламех даьха толамаш бахьан долаш доккхал деш дIадоладаьд иттлагIча пятилетка тIеххьара шу. Укх карарча шера шоаш пхе шера баьча балха итог яь ца Iеш цхьайттлагIча пятилеткана лаьрхIа лард йоллаш. КПСС XXVI съезда кийчо еш хургболча царна коммунизм хьалъяра кхы а доккхагIа дола довзонаш хьаделлалу. ХIаьта 1980 шера лаьрхIа вай мехка экономика а культура а дегIайоалаяра хьадда программа оттайир КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленумо.

Парте хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдергхиларах бIубенна ба городера коммунисташ, беррига къахьегамхой, хIаьта хIанзалца хьа цу гIулакха эша лард кийчъеш я хиинаб уж. 19 предприяте, 27 цехо, 297 участкои бригадои, 15 эзарнел совгIа волча къахьегамхочо ханал хьалха кхоачашйир диъ шера заданеш, эзарнел дикка тIехбаьккхаб шоай пятилеткаш кхоачашъяь баьннараш а. Царна юкъе дикка лакъа кхоач коммунисташ а.

Диъ шера промышленни производства боарам нийслагIча пятилетке цу хана хинначунца нийсбеча лаккхбеннаб 180 миллион сомага кхоачаш, халкъа боахамга дIаяхийта капитальни вложенеш — 40 процента, керттера фондаш юкъейоалаелга — 53 процента. ХIаьта къахьегама овсарле 1979 шера пятилетка чаккхйоалаш хила езаш хинначуга дIанхаьчай. Ерригa тIаккхийтта продукци къахьегама овсарле лаккхъяр бахьан долаш хьахиина я.

Цу дерригне а къаьгга хьагойт партийни организацеша экономикана кулгалделга тIа-тIа тоэдеш ваха юкъе беш бола организаторски политически болх хаддаза эргабоалаш, тIаийю решенеш чакхъяхара кхы а тIагIертта гIа болх беш, коммунисташа производстве шоай авангардни лоархIам дикагIа кхоачашбеш болга. Из дика хоалу «Грознефть» объединене, «Электроприбор», «Промавтоматика» НПО опытни заводий, швейни объединене, шурийн чхьагIара-коньячни комбинатий коллективай балхага. Цар коммунисташа шоай собранешка дувца уттадеча дешашка, чакхйоахача мероприятешка хьежача.

Бакъда, карагIдьинараш КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленумо дIадехарашка вIаши дусташ хиннача города партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацеша дика кхеталу дIахо йодача хана де дезараш дикка доккхагIа долга, цудухьа боахама органий теркам черттерча даькъе кхоачам боацараш дIадахаран производства эффективности балха дикали лаккъеча кхы а пайда эцанза йола резерваш балха юкъейоалаяран тIаберзабаьб цар. Города промышленность продукци оккарта дIадодар чухьнахьа даккхаран пайда эцаран йолча пятилетка контрольни цифраел тIехьаюс.

Уж кхоачамбоацараш хилара керттера бахьан да цу предприятей кулгалхой плановни дисциплина йоагIача тайпара кхоачашъеш боацилга, шоай предприятеш карча низалашка, оборудованега цар лерттIа боля балхалга Iалаш ца делга.

Парте ЦК ноябрьски Пленуме чIогIа ира дийцар транспорта болх тоабе безаш хиларах, къаьстта машинаньъачох. Из гIулакх къаьстта сагото йиташ да, хIана аьлча машинаньъа [illegible] уйле укх тIеххьарча шерашка массехказза лоъденнад вагонашта заводской ремонт елга, тепловозаш тоеш деча балхий боараш лакхлац, мовхьаш Iодоахаши тIадотташи вагонаш лоаттаелга кхы а лакхденнад.

«1976 — 1980 шерашка машинаньъа транспорт дегIайоалаяра де дезарех» яха КПСС ЦК-ай СССР Министрий Советен сацам кхоачашбара машинаньъахоша шоай активе тIаийца организационно - технически мероприятеех дукхагIъйраш кхоачаш ца еш йисалга гучадаьннад анализ йьчул тIехьагIа.

«Грознефтеоргсинтез» объединене, «Грозтрубопроводстрой» треста, Грозненски консервни завода, «Госкомсельхозтехника», респотребсоюза, кхачан промышленноста министерства предприятей бехкагIа юкъера лаьрхIача йоагIачул 1,5—2-за дукхагIа лоаттаю вагонаш. Цу предприятей партийни комитеташ, юкхьанцара партийни организацеш, халкъа тIахьожама органаш декхарийла я цу даькъе ледарло ер бехктокхаме оза, гIулакх тоадара эраш йола мероприятеш отта а вь чакхъяха.

Пленуме чIогIа теркам тIабахийта дийцар йоехал, энерги кхоярна дукладенне гIулакх. ДIадийхар энергетически проблемай комплексага эгара лоархIамегIа дола паччахьалкхен юкъарча декхарга цIаькха а цIаькха а хьажар. Бакъда, вай дукхача предприятешка кхом бара режим лерттIа кхоачашъяц. Кхоачам ба хIара шера городе 1 миллион сома маьха 400 эзар тонн мехкдаьтта продукташ йов аьлча. Иштта, йоагIачул тIех дIаухийт йоехал, электроэнерги, газ, металл.

Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийла я хIара балха участие кхом бара режим чIогIъе, цу гIулакхацара хIара къахьегамхочун бехктонхам айбе, къаьстта коммунисташ болга кулгалхой бар. ХIара коллективе массазара гIулакх а хинна дIаоттийта деза экономе режим чIогIъяра конкурсаш - хьажараш чакхдоахилга, халкъа тIахьожамхой, «Комсомольски прожектористий» рейдаш чакхйоахилга, болхлой экономе лицевой счеташ лелаелга.

Паччахьалкхен боккха лоархIам бола гIулакх санна белгал а доаккхаш дийцар Пленуме капитальни гIишлошъярах. Цу даькъе городе гIишлошъераша дикка толамаш даьхалга вайна ховш да. Кхоачашъьныи подрядни а шоай низаца а балхаш дара план. ЭЛОУ-АВТ установка хьалъеш Iоаьча опыто хьагойт капитальни гIишлошъеча вай доккхий кхоачамаш долга. ТIаккха из установка ханал хьалха болх бе йоалайтарца новкъоста Л. И. Брежнева дайтача моаршало бIубохийта бола гIишлонхой пятилетка тIеххьарча шера керда толамаш даха дага ба.

Цунца цхьана ца хьоахадича далац хьалха санна хIанз а гIишлонхой балха тIара кхоачамбоацараш. Городе кхоачашъьяц керттера фондаш болх бе йолаллийтара план гIишлон балхашка дIадахийтар лакхлуш доагIа, дукха балхаш кулгашца деш да. Городе хьалъе йолаьчул тIехьагIа 178 миллион сом ахча дIа а дахийта чакх ца йоаккхаш 340 объект я.

Массанена дика ховш да бригадни подрядагIа болх белга болхлой общественни шоайн хьашташ вIаши дувза, къахьегамен производственни дисциплина чIогIъе, къахьегам дикагIа вIаштIехьбаккха аьттув боалийташ гIулакх хилар. Из шоай балха опытаца хьахьекхад ш. Хаджиев, Никишин, Беляков, Цечоев, Черепнин, Бабоченко, кхыбараш керте латтача бригадай коллективаша.

Городерча 833 гIишлонхой бригадана юкъера 116 бригадни подрядагIа болх берех лоархIаш я. ХIаьта Нохч - ГIалгIай гIишлошъяра управлене йолчарех хIара йиъ-лагIа яр хIана ц аьнна лараш. Бакъда, гIулакх бокъонца техкача гуш да, царех дукхаеIъяраш иштта я яхарал совгIа, кхы балха тIа эргадьнна хIама доацаш йолга. ХIаьта из пайдане гIулакх доаржаделга шоай эггара хьалха дагьа даргдоагача декхарех лоархIаш бац боахама кулгалхой, специалисташ, гIишлонхой партийни, профсоюзни организацеш.

Партеи паччахьалкхено хьалхашка оттадаь декхараш балха моллагIча участке вай толаме кхоачашделга дика вIаштIехьъяьнна, дисциплина йолаш, тIадиллача гIулакхаца лакха бехктокхам болаш надраш хилийтара тIаберзабаь беш бола организаторски политически болх даим тоабарах тийша хургда.

Къахьегамхоша шовшкара гойта инициатива, хьинар, энтузиазм ларде а луьцаш города партийни организацеша шерра ихь йоаржаьй моттигерча Советашка хулача хоржамийн В. И. Ленин ваь бIаь итт шу дизарен сийна. 50 эзарне къаьст-къаьста дола социалистически декхараши 15 эзарне кхом бара лицевой счети тIаийцай, «ТIехьабусараш боацаш бе болх» яхача девизагIа ныржача яхье дакъа лоацаш я 185 предприяти, 524 цех, 922 участок, 2664 бригадеи 89692 болхлои. ТIаккха 170 цеха, участка, бригада коллективо, 12 эзар совгIча къахьегамхочо декхар тIаийцад вай баьчча ваь 110 шу дузаш пхе шера план кхоачашъе.

Цар хIанзалца хьа хьийгача ныво бокъо лу вайна укх шера а уж шоай деша дай хургба ала.

А. СКРИПЧЕНКО,
парте Грозненски горкома отдела заведующе заместитель.

ХОРЖАМАШТА НАКЪАДОЛХАШ

СОВЕТСКИ ДЕМОКРАТЕ СОВЛЕНАШ

Къахьегамен политически хьинар Iалашьмате чIогIа айденначa хьалашка чакхдоаннхаш да вайцига РСФСР, НГIАССР Лакхехьарча Советашка, халкъа депутатий моттигерча Советашка хоржамашта кийчо елга.

ХIанз дьржача хоржамий кампане къагта хьагойт вай советски строя демократизм. Хоржамашта накъадолхача хана берригаш а хIана бац аьнна бола къахьегамхой юкъеоз политически балха. Шоай мехка дай хиларах тарра цар юкъарчал доацаш дакъа лоац Iаьдали органаш хьаечa, хьинаре къахьет хоржамий комиссешка беча балха юкъе, депутаталла харжа халкъа толашагIбола викалаш белгал а боах, уж харжа а хорж, царна наказаш тел, пачхаьалкхе, цун экономика а социально-культурни хьалаш а дIахо вIашгIтIехьдахаре тайп-тайпара предложенеш тел.

Алхха вай автономни республике хоржамаш дара вIашагIъеллай 3586 хоржамий комисси, дакъа лоацаш къахьегама коллективаий общественни организацейи 38,5 эзар викал а волаш. 1975 шера хоржамаш деча хана хиннарел дикка тIех ба уж. Комиссей членашта юкъо ахалел совгIа бараш болхлойи колхозхойи ба.

Иштта вахаре кхоачашъеш я комиссешта дукхагIа къахьегамхой юкъебихийта беза яха хоржамех долча кердача Законаш тIера положени. ХIаьта цо кхы а чIогIъю вай хоржамий демократически лард.

ГIулакх кхыча тайпара латт капиталистически мехкашка. Ленина ма аллара, цхьаь цхьан капиталистически мехка, ахьметтел эггара демократичнегIа болча мехка а, шоашта хоржамашка дакъа лацара формально еннача бокъонех пайда эца йиш йоацаш бус къахьегамхой.

Буржуазни демократи доал дерий хьашташ кхоачашдеш йола демократи я. Цудухьа цар дукха харжархой — мугIарера къахьегамхой вIалла кхач тасса хьа ца боатIаш бус. Цун бахьан хоржамашта влияни яра тешам боацаш уж хилар. Иштта, 1960 шера США президент хоржаш 62,8 процент харжархочо мара дакъа лацаяр. 1968 шера — 60,9, 1972 — 55,4, 1976 шера 53,3 процент.

Советски хоржамий системана юкъе хила йиш йолаш дац гражданашта юкъе дискриминаци делалга е граждакий цхьатарра йола бокъонаш телхаелга. Из къестта дика тучадоал эггара демократичнегIа долча хьалашка, шоаш дер шерра дIа а довзийташ, общественни организацешен къахьегама коллективашен Советашка депутаталла харжа кандидаташ увттабеча хана. Депутаталла харжа кандидаташ увттабеш еча хоржамий кампанена дукхагIа мах юкъеоаран царги уж хоадамболлаш буоцийтарах хоржамех долча кердача Закона дукхагIа ха йиллай цу гIулакха. Цу Законага хьежжа кандидаташ уттибелга 1979 шера 10 декабре дIа а доладаь 1980 шера 29 январе чакхдоаккхаргдолаш да.

Политически къахьегамен хьинар Iалашьмате чIогIа айденначa хьалашка советски наха депутаталла харжа кандидаташ уттабеш эггара хьалха цIераш яьхай КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева, КПСС ЦК Политбюро члений, партеи правительстван кхыча кулгалхой. Республика къахьегамхоша РСФСР, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советашка, халкъа депутатий моттигерча Советашка депутаталла харжа кандидаталла уттабаьб болхлой класса, ахархой толашагIбола викалаш, партийни советски болхлой, халкъа боахама кулгалдойи специалисташ, Iилман культуран деятелаш, Советски Эскара бIухой.

Царна юкъе ба В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехндаьтта чакхдоахача завода оператор Социалистически Къахьегама Турпал Ведерников Николай Иванович, «Красный молот» заводa мехндаьттааппаратурни цеха электросварщица Умалатова Сажи Заиндиновна, «Грознефть» НГДУ оператор Щербинин Александр Иванович, Сунженски районa «Путь к коммунизму» яхача колхоза доярка Аврилена Раиса Магометовна, Старогрозненски буруо тохара балхий управлене бурудеттар Баталов Малик Пахрудинович, республика йоазонхой Союза председатель Ахматова Раиса Солтмурадовна, дукха кхыбараш.

ХIанзарча хоржамашка РСФСР Лакхехьарча Совете 8 саг, НГIАССР Лакхехьарча Совета 175 саг, городскойи районни Советашка 2710 саг, юртийи поселкойи Советашка 7077 саг хоржаргва. Царна юкъегIоргба бахача наьха еррига категорех бола нах.

Из ала йиш яц капиталистически мехкашкарча Iаьдала органех. Иштта, американски конгресса 100 сенатора юкъе цхьаь цаI болхлой викал вац. ФРГ бундестага 518 депутатах болхлоех ваьнар 16 саг мара вац, хIаьта мехка бахача нахах болхлошка кхоача дакъа ахалел тIех доллашше я.

СССР деррига Iаьдал, дIаяздаьд мехка Конституце шоллагIча статья тIа, халкъа бе доалл. Цун кулгалделга цар Iалашду СССР политически лард йолча халкъа депутатий Советашка гIолла. Еррига кхыйола пачхаьалкхен органаш Советашна тIахьожам лоаттабоаш царна отчеташ луши я.

Демократически централизма принципаш тIа хьаьхьча СССР паI йолча Советий системо чулоац СССР Лакхехьара Совет, союзни республикай 15 Лакхехьара Совет, автономни республикай 20 Лакхехьара Совет, 50 эзарнел совгIа халкъа депутатий моттигера Советаш.

Вай автономни республике хIана я цхьа Лакхехьара Совет, 21 районни городской Совет, 174 юртийи 4 поселковни Советаш. Цар чулоац 9 эзар совгIа депутат. Царех 80 процентага дIанхоатераш массазарча комиссешка болх беш ба, хIаьта юхебисараш исполнительни комитетий е кхыча органий членалла хержаб. Шоай лоIамагIа моттигерча Советашта гIо деш ва 13 эзар активист. СССР кердача Конституце, укх тIеххьарча шерашка парте тIеийдаьча лоархIамеча партийни документашa кхы а кIоргагIа болча чулоацамца бIаьхий баьб Советий болх, коммунизм хьалъечаре цар лоархIам айбаьб.

Советаша беш бола болх мел боккха ба ховргда цар шоай сессешка, массазарча комиссей заседанешка дувцача дешай дукхалга хьежача. Масала, дIадахача шера республика моттигерча Советашка чакхъьяькхай 1192 сесси, цига дийцад 3200 доаш. Царех кхаь дакъах шиъ кийчдаьд массазарча комиссеша дакъа а лоацаш.

Депутатий инициативагIа харжархой наказашцеи къахьегамхой хьаштащцеи дувзаденна дукха дешаш увттa а деш чакхдоах. Советий сессешка соахка дешаш дувцача дакъа лаьцад 6158 депутата е берригех 65 процент бараша. Хьалха дIанхача шерашнач лдукха тIех хул уж.

Хоаш ма хилара, Советашна эггара чIогIагIа терхам тIаухийтараш вай общество экономически социальни дегIаккувдара дешар да. Сессешка хаь дашнахья юац текущи перспективни планаш, бюджеташ чIогIъю, кхыдола дешаш дувц.

СССР кердача Конституце Советий тIахьожам лоаттабара йола функцеш чIогIъяьрах йола положени ларде а дувцаш, дIададахача шера Советашка дийцача дешнех кхоаIагIа дакъа тIеийю решенеш кхоачаш мишта ю хара хетадаь хиннад. Советий балха практике чIогIIдемна дIаьттад сессешка экономически социальни дегIаахаре планаш, харжархой наказаш кхоачашдеяга мишта латт хьожаш отчеташна ладувгIар, хIаьта иштта исполнительни комитетий отчеташка ладувгIар. Иштта, 1979 шера шоай балхах лаьца отчет луш хиннай еррига а 199 моттигерча Совета исполком. Укх тIеххьарча хана дукхагIа юкъенкувл предприятешка, учреждененшка дIа а ухаш исполкомаша цига отчеташ елга.

Партийни организацей кулгалца шоай балха демократически принципаш хадданза аргайоахаш тоаеш йолча республика Советаша-ггтагIча пятилетка планаш, КПСС XXV съездeи цул тIехьагIарча Пленумийи решенеш кхоачашъеча дикка толамаш даьхад.

Республика промышленносто, цу даькъе АССР Министрий Совета нарара яр а лоархIаш, продукци йоккхара план тIехкхоачашъьй, 16 миллион сом планел совгIа а луш. Карадерзадаьд дукха керда тайпа продукци арахецилга, хаха чIогIа хотташ дола товараш дукхагIа арахецилга, цар ассортимент шеръелга Iалашдаьд. Республике хIана пачхаьалкхен дикала Знак летташ 136 тайпа продукци арахец.

Юрта боахама къахьегамхоша соахка, йоаьал этта йоллашше а кхоачашъьй кIат, генараш, шекара свеклаш, баьцадеараш, картолаш, сом, хIаьта иштта дулх, шура, фуаш, тха дохнара планаш.

Дукха даьд республике харжархой наказаш кхоачашдара а. XVI-гIа хержача Советашта денначa 4270 наказах 3920 е 91,3 процент кхоачашдаьд.

ХIанз шоай харжархошта, къахьегама коллективашта хьалхашка отчеташ луш ба депутаташ, хIаьта иштта отчеташ луш ба исполнительни комитетий членаш, управленейи отделийи кулгалхой. Цу балхо кхы а чIогIъду Советий харжархощцара бувзамаш, гIо ду цар наказашни предложенеи кхоачашъйтара.

ХIанз коллективашка чакхъоалача хоржамашта хьалхарча собранешка къахьегамхоша дег тIера къоабилъю КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленума, СССР Лакхехьарча Совета шоллагIча сесса решенеш. Советски наха парте планаш кхоачашъяра. хIара дакъе, хIара къахьегама коллективе йола керда резерваш хьагучаяхара шоаш бIубенна болга хьахкайиаду.

В. И. Ленина юбилейнея КПСС XXVI съездаш лаьхайолхача республика Советашта 1980 шера а еррига пятилетка а заданеш кхоачашъяра тIеберзабаьб хоржамашта кийчо яра беш бола беррига болх.

В. БАЛЯСНИКОВ,
НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиума орготдела заведующий.

ТЕРКАЛДЕ ПАЙДАНЕ ГIУЛАКХ

Боккъонца дола патриоташ - интернационалисташ, дай хана деза алат дIадувш а хьайбаш лаладеш а нах болаш я Сунженски района Нестеровски станица. Халкъа депутатий Совет хьежай пятилетка дийлагIча шера колхозхоша шоай планаш а социалистически декхараш а мишта кхоачашдеьд.

— Йоккъал латташ хиннача 1979 шера а котало яьккхар колхозхоша. Халонаш эцайир партийни организаце кулгал а деш, дисциплина, барт-цхьоагIо хиларо. Масса долча хьоккамий диъ шера плани социалистически декхарашa толамца кхоачашдир «Путь к коммунизму» яхача колхоза къахьегамхоша, тха Совета территоре тIа мел йолча предприятешa, учреждененшa.

КПСС ЦК XXV съезда, цул тIехьагIа хиннача КПСС ЦК Пленумий социамаш, КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева указанеш вахаре кхоачаш а еш, дукхагIа шура, даьтта, хьай бай кхыйола продукци яккхар дукха «Новкъостий общество» вIашагIъеллай оаха. Атта гIулакх дацар из. Цига-дале, юрта бахача наьх цхьабараш шоай доалахьа доахан леладе безам болаш бацар. ШоагIа-дале, йу кердача форма опыт а яцар тха. Тхоза хезадар Гудермесски районе, Суворов-Юртовски юрта Совете вIашагIъеллача цу тайпарча общества болх дика бу аьнна. Царгара опыт хьаеца бахар депутаташ - активисташ, юрта лоархIаш а сий деш а бола нах. Цар болх мишта бу хьежа даьнначул тIехьагIа тхоай моттигерча хьалашка хьежжа устав а оттадаь, балха ялаш а чIогIийнр оаха. Дикка хьалхагIа оаххаш кийчо а яь, дехар дир оаха КПСС Сунженски районни комитетагеи райисполкомагеи керда дIадоладаь гIулакх хьалдацарах. Районни партийни а советски а органаша чIогIа новкъостал дир тхона «Новкъостий общество» вIашагIйоллаш. 1979 шера 29 мае станице баха нах сходе вIашагIа а кхийтта могаипр ... дIадоладаь гIулакх.

Цу хана деза ворхI бутт баьннаб. Фуд хьахилнар? Цу гIулакха вIашагI кийдерга вай 1978-гIеи 1979-гIеи шераш. 1978 шера Нестеровски станице бахача наха пачхаьалхента елхай: 3700 килограмм шура, 11400 фуъ, 4200 килограмм тха. ХIаьта хаоттам дика ца хиннача 1979 шера хьайбаш леладеча «Новкъостий общества» пачхаьалхента елхай 37400 килограмм шура, 1978 шера хиннечул иттазза дукхагIа, дулх — 19000 килограмм (ворхIазза дукхагIа) фуаш — 138000. Цуд совгIа, «Путь к коммунизму» яхача колхозага тха общества 150 бежан я дехкад.

ХIанзалца тха станични Совета иштта дукха юртбоахама продукци йохка вIашгIтIехьдаьннадац. ХIаьта, ала деза, из оаха хьалхара баьккха ког мара боацилга. Тахан хьагучох иштта вIашагIъелла общество йоккха торсаш йохаш я. Со чIоагIа тешаш ва хьайбаш а баьповгIай а продукци лекхара цу тайпара йола общесташ республике вIашагIъеккача боккха пайда баргIхиларех. Майрра хьаланцa деза пачхаьалхенна а наха шоашта а пайдане дола гIулакх.

Цу тайпара йола обществаш вIашагIйохнара колхозо пайда а эцаш лезаду лаьтташ хьакъестадa дезаш. Цу гIулакха мегаргда колхозашни совхозашни пайда ца эцаш дита лаьтташ, йистош. Иштта улла лаьтта хьа а къоастадаь вIашагIъеллар оаха тхоай общество а. Общество вIашагIйоллалехьа станице бахача наьха доалахьа кIезига дар доахан. ХIанз бIаьш ковнаш да уж леладеш.

Оаха дIадоладаь керда гIулакх довзаш а деза а ба районерча колхозий а юрта Советий а председателаш. Хов сона, тхоах фу хул уж хьежащ болга. ХIаьта тхона хиннар вз лакхе дийца ма дий. Тха колхоза председатела, КПСС Нохч - ГIалгIай обкома члена Заборов Юрий Яковлевича баккъахьа хьехадьаьд из керда гIулакх. Партийни а Iаьдала а болхло ше хиларах тарра, цо шийна мога новкъостал даьд: хIанз а ду хьайбаш леладеча «Новкъостий обществa» болх тоабара.

Станице беча общественни балха хьинаре дакъа лоацаш, дика мел долчоа хьалха латташ ба дукхача хана деиз КПСС член вола Анаев Азылбек Акаевич, Бобровский Петр Алексеевич, Шевяков Степан Никитович, Хашиев Терсбота Тейсум, Гожуленко Николай Макарович, Яценко Михаил Иванович, дукха кхыбараш.

Станични Совета балхахой берригача къахьегамхоща цхьаца, дог айденна хьинаре накъагIоргба В. И. Ленин ваь 110 шу динара, РСФСР а Нохч-ГIалгIай АССР а халкъа депутатий хоржамашта.

Д. МЕЙРИЕВ,
Сунженски района Нестеровски станични халкъа депутатий Совета председатель.

СОВЕТСКИ СОЮЗО АФГАНИСТАНА ДАЬ НОВКЪОСТАЛ — ДОТТАГIЧУН НОВКЪОСТАЛ

Афганистана Советски Союзо новкъостал дарца дуваьденна Малхбузехьа доладьача антисоветски хабараштa комментареш йир АПН корреспондентаца В. ФЕДОРОВИЧАЦА къамаьл деш профсоюзий Къулба - Африкански конгресса председатела Стивен Надламини.

Аз бакъха тамаш яц американски империализмо Афганистана духьала леладеча гIулакхех. Революцена карагIдаьннар лораде гIертача халкъа духьала еш йола аргIанара атака я из. США керте латта дунен халкъашта юкъера империализм гIерт политически, экономически, тIема Iатаьаш а беш демократически Афганистанше хьаллаьдача къакъатIара лорагIа янна. Цхьаннена а къайле йоацаш да США Центральни разведывательни управлени (ЦРУ) массе оагIорахьара афгански контрреволюционераш новкъостал деш, герзаца кийч а еш Iомаеш я Пакистана территоре тIа афгански доазовна юхе гулъаь йола матежникий группаш.

Иштта хьал эттача хана бокъонца хила доагIаш хIама дар шийца доттагIала, дикача лоалахой, цхьана гIулакх леладара хьакъехьара Договор долча СССР-гара Афганистана новкъостал декхар (цу даькъе тIема новкъостал а долаш). Цул совгIа суверенни пачхаьалкхен шийн доазув лорадара йола бокъо ООН Устава тIа дIаяьаь а я.

ХIаьта а шийна доттагIел долча мехка СССР-о даьча новкъосталах хьекорт а лаьцуна хIама еттаз я империалистически пропаганда. Баьъда, дунен халкъашта юкъера реакци гIадгIоргIолаш хIама дац цхьаькха цхьа пачхаьалкхе дегIаахара прогрессивни, социалистически наьчъ тIа илар.

Революционни Россена турча моастагIаша атакаш ечa хана цул хиннаш новкъостал деха моттиг. ХIаьта контрреволюционерашта массе оагIорахьара новкъостал деш хиннай империалистически пачхаьалкхенаш. ХIанз социализм дукхача пачхаьалкхенашка дIачIоагIъеннача хана паргIато езаш долча халкъий шоашта эша новкъостал хьадеха моттиг я. Из цар дехар кхоачашкургхиларах вай тешаш а да.

(АПН).

Халкъа Iаьдал латтача шерашка Кубе лоархIаме социально - экономически аргаловаш хиннa хилар хьахьокхаш хIама да Ольгин яхача къилбаседа - малхбоалерча провинце хинна хувцамаш.

Кубино - советски соглашенешка хьежжа укхаза реконструкца еш латт Моарчен Никароргеи никелеви заводашкa. Из чакхъьача хIара шера арахецаш йола никелекобальтови концентрат 46 эзар тоннага кхоачаш хургья.

СУРТА ТIА: Моарa «Педро Сотто Альба» яха никелеви руда чакхдоаха завод.

Преесо Латино — ТАСС сурт.

РЕАКЦЕ ТIЙША БАЛХАШ ЮХАТОХА

Болгарски кица да: «Къу кхайкх: дIа ма вахийталаш къуI» Укх денош из геттара дика доагIаш да Афганистан боадонн Iазахийк законга юхайига лаьрхIа хинна шоай плана йоаар бахьан долаш Вашингтонон, Пекинон, Лондонон айьча гIара. Цу башха вIашгIтIехья йоацача хора оазаш дика йовзаш я. Уж йолалу дилла а, моллагIа халкъ Iазаь вIаьнарехи империализма «опенахи» мукъадала тоходенича хана. ТIеххьарча шерашка иштта хилар Анголац, Эфиопеца, Кампучеца, хIаьта хIанз — Афганистанаца...

Империализмах реакцей духхьалера интервенцик чурча а арахьарча а моастагIаша координированни тIйша балхаш доладаьча Iалаьмате човлханеча хьалашка, доттагIал долча пачхаьалкхено дийхар кхоачашдеш а дукха хал Iайшача цун халкъо лоаттабу къовсам. Дика бовзаш а, Советски Союзо дийца дагрдовцаш дола гIо даьд афгански революцена. Духхьал арахьара герзаца юкъегIортар юхатохара дехар кхоачашде аьнне, цу мехка яхийтай хьаддача боарамера тIема контингент. Цу тайпара, тешаме дола зIар оттадаьд контрреволюционни бандашта а Вашингтонни Пекинон Iомабаьча маьхах оттабаьраша цахаддаш еча провокацешта а духьала.

Шийна а оагIон хьашташте, хIара алапага а шийна маIанга а диллача доттагIалах, дикача лоалахой гIулакхаш юкъе хилийтарахи цхьана гIулакхаш леладарахи долча советско-афгански Договорага а хIаьта иштта ООН Уставага а хьежжа дола советски гIо дунен прогрессивни демократически низий солидарность, шоай мукъален суверенитети бахьан къовсам лоаттабеча халкъий нийсхон гIулакха тешаме хилар хьахьокхаш дола хIама да. Цу гIонах афгански революце нийсхон къовсам дилла а тешаме хьаллоацарг хилара. Афганистана халкъ цхьаь ца хилара дола цхьаькха а тешал хиннад. Советски Союзо сопадаьд контрреволюцен Iаьржача реакционни низашем деш дола зуламаш, хIаьта цунах цу районера кхераммале, стабильность, машар лорабеча лаьца дувцилга йоацаш дола доккха дакъа а хиннад.

Советски Союзо даь из гIулакх чIоагIа нъоабал я ду, хIаьта чIоагIа раьза долаш тIа а нийцад афгански халкъо. ХIана аьлча цо гаранти ду афгански шоаш хержача прогрессивни хувцамий новкъа баха бокъо хилара. Из гIулакх дийза хьаллоац дунен прогрессивни низаша, цу даькъе болгарски общественносто а, цунах интернационализман революцей бокъха толам, хIаьта иштта прогрессацеи кхерамзлененцеи моастагIал долча низашта йола хоадамболлаш йола духьале а шерхI.

София. (АПН).

Политически обозревателa заметкаш

Афганистани разрядкеи

Красноярскана юххерча доахан кхиъ чу уж доаде деза ха хьатIаккхоачаш латташ хулаш дола хьал да. ВIашагIкхийттача Штатий президента Картера кхы дойтаргдоацаш сопадаьд цигарча деттача доаханна советски оагIоно цар рацион товара нийца царна сов телача фуа лаьрхIа хинна ялат.

Эрсий детташ дола доахан дукха дахаре, уж доадеча хана шоай хила дезача доазалга кхачара духьала хIама долаш ца хила а мег американски президент. Духьал Советски Союза оамалаш ца езаш цу хьисапе а цунна «наказани» е лаьрхIад-кх цо.

Амма аецентaш меттахьа яьхенц-теш укхаза, политически равновеси йоврах а дувца йиш хилийттал?

Афгански событей беш бола мах шин-пий тайпара хила йиш я мах беш йолча оагIон политически позици хьалхехьа а хоадаьь хилар бахьан долаш а. ВIашагIкхийтта Штаташ афгански революцена духьалъьнна я, къоастадаь аьлча цигарча вандеена, контрреволюционни метежникашта гIо деш я, хьалхагIа — къайлагIа, хIанз — гучвахьа. Цудухьа тамаш е езаш хIама а дац афгански оагIоно дехарагIа Советски Союзо из революци хьаллоацаш даьча гIоно американски столица хIечи яккхар.

Тайнха семна бехке да укхаза детта доацаш? Е, цIенхапттагIа аьлча, президента тедаш дола советско - американски торгови, Iилма-техни чески, культурни бувзамаш? Е, геттара цIенхаштта аьлча, разрядкаи ОСВ-2 Договереи кхелаш? Президента дийхад сенатагара из дувцара доаш цу хана е воах хана аьнна ходаьа ха йоацаш тIехьадаккхар, ма дарра аьлча из тIехьадаьнкхад керда президент харжалца йолча хана. ХIана аьлча хоржамаш хулача шера цу Договорах политически футбола бургаш ю, хIаьта президента цунах ловзилга иза сопаду ше эзар кхераш. Хетаргахьа, из кIезигагIа хеташ ва шийх теша ме воацa партнер арг хилар.

Иштта, Юпитер эгIазваха ва Юпитера йоах. «наказанена» лаьрхIа кхы гIулакхаш а дерга ше. Амма, моттийта леладеш хIама даце-те на эгIазвахар. дукха ха хьалха деза официальни Вашингтоно гIо а деш йIоахьеш латтача цхьаболча харжархой шовинистически уйлашта тIатоа лаьрхIача президенталла кандидата цинични политически расчет яц-теш цу эгIазвахара тIеххьашка латташ....

Айя, Китай Вьетнамах летача хана-м мича хилар цу тайпара политически эпилепси. Укхаза-м шин тайпара йола бухгалтери ма йий.

Амма чоаш ухаш моттигаш-м хIанзара пароксизм хилалехьа а нийслора. Искусственни историка хилар Кубе моцагIе а деш цига йолаш хиниа советски «тIема бригада» «гучаьнча». Из дар духхьал ОСВ-2 Договора ратификаци елга дохаде а советско - американски гIулакхаш дохаде а дагахьа дагальца хIама. ХIаьта хIанз афгански бахьан гуча ма ийккхадий. ТIаккха мишта дутаргда из пайда ца эцаш?

Иштта хьахилар «Советски Iаьдала оамалашта» шоаш раьза хиларгеи ца хиларгеи хьежжа разрядкаца шоай хургдола гIулакх ВIашагIкхийттача Штаташа къовстадергдола «дувзара» теоре афгански вариант. Ше морт вIалла кхы хила а ца хилча сатна ментора сеттар кхычарна дикка Iадкъарг долаш хилар ца хьоакадича а. гIулакх цу тайпара леладаро политически равновеси йоргха кхача а тарлуш политически аргIаш хувцарга аут, долче, «шийлача тIема» юха тIабаха гIертарашта ма эшара я.

Дагадохаргда вай гIулакх сих ца луш леладара, машара йIаьххача хашара хьашташ лорадеш леладара масал. ВIашагIкхийтта Штаташ Вьетнама духьала агрессина тIом беш яр, мехка къилбаседехьарча даьъа бомбаш чуеттар. Америке ценбаьна бер; иштта хьал эттача хана Советски Союз раьза хул ВIашагIкхийттача Штаташца къамаьлаш де? Советски Союзо хьаьдла во лоархIар американски агресси, массе оагIорахьаре гIо дора Вьетнама, амма цунца цхьана переговораш йора разрядка бахьан долаш. ХIанз массане а хьетадеча тайпара, из дуненна доккха бернат даьнне нийсе. Хьаьнъалера политика яр.

Афганистанера событеш, уж мича бесса лерхIа а, хьекхалуш яц американски вахара лоархIамеча хьаштех. Из дикка гаьна я американашта геттара чIоагIа дагадоаллача мехкдаьттана а Форда тIа арабала кийь а боацаш бола из мохк дагабоаллар ВIашагIкхийттача Штаташта Советски Союза гонахьа ше бе лаьрхIача цун ца моастагIал хургдолча пачхаьений гой дакъа цунах дара. Советски Союза пачхаьалкхен хьаштаwa дIадехар лоаллахарча мехках шийна духьала агресси кийчъяра йола плацдарм ца яйтар.

Президента Картера заявлени йир, духхьал хIанз мара хийкадац ше Советски Союзацара гIуламаш аьнна Бахьонца лаьрхIача Афганистане хинна событеш духхьал американски политика хьалхе а ше лестача оагIорахье дIататтар во хIама мара дац. дунен халкъашта юкъера гIулакхаш низаца леладелта юхадоаладе, тIегIертта антисоветизма политика чакхъяха. Цу кхерамеча эволюце кхы а хьалхагIара белгалонаш: Малхбузен Европана американски ядерни ракеташ тIагIертаир, Пентагона сиха тIема гIишлош хьалъяра керда программа, массанахьа а американски бIу совбахар. Карибски фордагара Индийски океанaга кхоачаш. Разрядка цунна духьаларча оагIорахьа я. Президента леладу гIулакхаш тарлуш дац йоккха держава хиларах тарра ВашагIкхийттача Штатташта тIаьлаттеча разрядкан машарен даькъерча бехктоккхамца.

Г. ГЕРАСИМОВ.
(АПН).

МЕЛИОРАЦИ — ЛАЬТТА ТОАДАРА НИКЪ

Туркмене территоре цхе даькъах диъ дакъа яьссале я. Маьлха деноп шера дукха хилар бахьан долаш лаьтта леладара продуктивность лакха я укхаза. Цхьабакъда, керда карадерзадеш дола яьссален лаьтташ дукхача даькъе тух доаллаш да. ДIадийнар хургдолаш уж тоадар — из декхар кхоачашдара къахьегаш ба Туркмене юртбоахама балхахой. Iилманхоща творчески содружество а лелаеш, цар 17 эзар километрга кхоачаеш алсамъяьккхай коллекторно-дренажни сеть, тоадаьд 470 эзар гектар гаргга мелиорированни лаьтташ.

Тхо хилар Чарджоуски областа хьалхаттарех цхьан боахаме — мелиораци яр бахьан лаьтта леладераша шерра-шера лакха хьувнкъам чуккукьача Халтурина цIерагIча колхозе.

Лаьтташта дулла хий Амударьй яхача хи тIара боахамашта юкъерча хий деккача каналашка гIолла доагIа 1930 шера вIашагIъеллача тха колхоза кхаьцка, — дувц колхоза председатела Iламанов Мурада. — Уж ехкай дукха ха хьалха, техника ца хилар бахьан долаш балхаш кулгашца а деш. Оаха лаьтта дукха дацар колхоза цу хана — деррига а 545 гектар. Керттерча юртбоахама культура — боамбе хьувнкъам лоха бер — юкъера лаьрхIача гектара тIара 16 центнер. Бахьан латтар, оросительни сетерча хип фильтраце чотах лаккхора грунтови хин боарам. ХьатIа а дувлаш, хьатIадаьлча Iи хиле урагIа а ухаш цо тух тIадаькхар лаьттанна. Тух тIадаьнна бIарчча участкаш дукхагIа шерашка севооборота юкъера ювлар.

Дуьххьашта 1955 — 1958 шерашка сов хий дIаахийта лаьрхIа колхозе йиллача тIера къовланза йолча дренажни сетах цу ханара дика прогрессивни гIулакх хилар лаьтташ тоадара. Из хьалъяр башха чоалхане гIулакх а дацар, дукха ха а лацанзар, хIаьта маьха еза а яцар. Из болх чакхбаккхар бахьан долаш боамбе хьувнкъам 50 — 60 процент лакхбелар.

70-гIа шераш доладелча дIахо дегIаи йолаелар Халтурина цIерагIча колхозе мелиораци. Из ха тIаихоачаш боамби дIабе йиш йолаш дола деррига лаьтташ дукхагIча даькъе карадерзадаьдар боахаме. Эттар царех кхы а интенсивнегIа пайда эцара дош. ГIулакх мишта латтар аьлча, тIера къайла йоацача дренажо дукха аха йиш йола лаьтта дIалоацар, боамби дIабувш, кхашта гIулакх деш, хьувнкъам чубахьаш лерггIа машинех пайда эца вIашгIтIехьдалацар. Тахна дезаш хилар иштта дренажни сета тIагIолла техника тIехьювргболаш дола тIаьш. ХIаьта керттердар — шин-кхаь шера эксплуатаци йича дренаж практически кхы пайдана хилацар, хIана аьлча гIум чуюжар, хи бухе коадь южар, буц тIайоалар. Из цIенъяра дукха материальни расходаш е езар.

Из хIама дIахо кийс ца далийтара. тIера къовланза йолча дренажни сета мегта хьайир къайлар, дренажни каналаш лаьттанна кIал гIолла даьхар, вух тIанкхоачаргдоацаш кIоарга.

ТIера къайла дренажни сеть кховзтхъа километр гарга йIаьха я хIанз боахаме. Хий дехкача лаьтта хIара гектара 20 лагонни метр дренаш кхоач. Цу тайпара, дренажни сето Iалашду хIара гектара тIара лаьтта тоадела.

Хьалха тух тIадаьнна хинна лаьтташ тIера къайла йоаца дренажни система хиннa лаьтташ севооборота юкъедоаладара чотах деррига оаха лаьтта пхеза совгIа совдаьккхад боахамо — 2748 гектарага кхоачадеш. Царех боамби бу лаьтташ 1065 гектар да. Боамбе юкъера хьувнкъам гектара тIара 38 центнер. Цхьайолча участкашка 40 — 45 центнерга а кхоач.

— Тха колхоз, — йоах Iламанов Мурада, — дукха доакъош дола боахам ба. Оаха шерра-шера чубахь 7000 — 7500 тонн боамби, 2500 тонн гергта баьцадараш, ластаиш харбазаш, 700 тонн шура, 240 тонн дулх, 50 тонн гергта чкъала коконаш.

Павел ИОНОВ,
АПН корреспондент.

ЭВМ—прогресс сихьяр

Секунде миллионаш операцеш — иштта сиха чоалхаме математически задачаш кхоачашду электронно-вычислительни машинаша. Уж машинаш шерра юкъейоагlа боахама тайп-тайпарча сферашта.

Иштта чlоагlа ЭВМ лоархlаш хилар дукхагlча дакъе ядерни физика дегlадарца дувзадениа да. Масала, эттара хьалхара цхьайола электронно - вычислительни машинаш хьаьраш Дубнерча ядерни тохкамий вlашагlтехача института lилмахой ба.

ЭВМ массе моттигашка юкъейоалаелга, къаьстта тlехьарча хана хьаьраш, атта гlулакх дац. Заводера хьаккхьча лоадам боллаш йола проблемаш лаьрхlа lоеае еза.

Дубнерча программисташа хьаьй шерра lилма-техническе задачаш кхоачашде торо хулийташ йола, оасарле лакха йола БЭСМ-6 яха универсальни вычислительни машинаш.

Дубнерча математикаша И. В. Курчатова цlерагlча атомни энерге Институтерча коллегашцеи кхьча вай lилман центрашцеи цхьана хьахьаьй БЭСМ-6 яхача машина лаьрхlа «Дубна» аьнна цlи тилла операционни система. Цу системах хlанз пайда эц цу ЭВМ тайпара машинаш йолча массе еррагlча организацешта.

КУЛИНИЧ Сергей,
АПН корреспондент.

№ 2 йолча Московски типографе дукхача тиражах арахеца доладаьд «Советская энциклопедия» яхача издательства арахеца кийчдаь «Энциклопедически словарь». Цу изданела лаьрхlа Ерригсоюзни наькъата lилматохкама института lилмахоша «Лиганте» яхача латвийски фабрикаца цхьана хьадаьд лаьрхlа наькъат. Кийчъяьй къаьстта эlамига шрифт а производства керда технологи а. Цу дерригаш торо хилийтад цхьан томагlа латтача издане тlа 80 эзар статья дlахийсъе. Кердача словаре тираж — 10 миллион.

СУРТА ТlА: типографе керттера инжинер Н. С. Базылеви коммунистически къахьегама участка мастер А. А. Гненковаи кердача словаре кийчача экземплярашка хьожаш ба.

В. КОРЗИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

21 январе—В. И. Ленин дагалоаца ди

КЪАЬСТТАЧА ПОЕЗДА ЙОЛА ПРОПУСК

Вай республике бахача вахах боккхагlчарна дика йовз Чернокозов Хрисанф Павловича цlи. Шийна шийтта шу даьча рудникашка болх бе воладенна из. Кхувш воагlача хана хиннав болхлой стачкашка дакъа лоацаш. 1912 шера из дlаэц большевикий парте членалла. Цу шерашка цун цlея подпольашка яр къайлагlара типографи. Из пачхаьа аьнкашта сувча а яьнна даьначул тlехьагlа къаза йийтта а йийтта Сибарегlа вахийта хиннав Х. П. Чернокозов.

Граждански тlом болча хана из майра лийтав мlайгвардейцехи революцена дуьхьала хиннача бандаехи. Тlом йистебаьлча дукханахьа кулгалхо а волаш, болх баьб цо.

Из хиннав Шахтински ревкома председатель, цул тlехьагlа парте Шахтински окружкома секретарь. Украина правительства член а ах бlаь шера гарта халкъа депутаталла а хиннав Хрисанф Павлович.

Вай Нохч-Гlалгlай республике из венав 1929 шера. Дукхача кулгал деча балхаш тlа хиннав из шие пенсе вахалца. Пенсе вахача а цlагlа lохайнавац, межкдаьттахой салоlача цlен директор а волаш болх баьб цо.

Къаьна большевик, раьза а волаш, ухар комсомольцаш, пионераш, бlухой болча. Цо царна дувцар «Болат мишта чlоагlделар» яха роман яздаьча Островский Николайца ше леладаьча доттагlалах лаьца. Дувцар, комсомола III съезда делегат а волаш, Москве вахача хана шийна В. И. Ленин бlаргавайна хиларах а цо съезде даьча къамаьлага ше ладийгlа хиларах а.

Хрисанф Павлович вайцига хилар горяний профсоюза председатель, Грозненски городской Совета председатель Нохч - Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела заместитель волаш. Балхо еррига ха дlалоаце а, шийн вlаштlехьдоалача хана из кагирхошца хулар. Дай-моххк беза lомабора, дешар, знанеш караерзаяра тlахьехар цо уж. Цо массаза а дувцар, комсомола кхоалагlча съезде Владимир Ильич Ленина съезда делегатапи беррига кагирхойи деша, деша, деша тlахьехар, яхаш.

Къаьнарча большевиках йоазонхочунца Н. Островскеца цун доттагlалах, цар шоайла дlа-юха ахийтача кехатех лаьца дукха яздаьд. Цар дlа-юха ахийта кехаташ кепатеха да Н. Островске кхьтоммкхаш тlа. Уж кехаташ да хlанз йоазонхочун цlи лелаеча Сочински, Шепетовски, Московски музейшка.

Музейшка йолча дукхача корреспондентаща юкъе я ухх тайпара яр а: «Къаьсттача поезда йола пропуск». Из чlоагlа теркам тlаозаш я. Корреспонденце автор В. Челышева цу тlа дувц ше город Грозне волча хана Хрисанф Павловичаца вlашагlкхетарах. Челышевга цо хьекха хиннад дукха суртаж, документаш. Царна юкъе яр картона йоккха йоаца лист а. Цу тlа яздаьдар: «Пропуск. Павлецки вокзалера дlайодача лаьрхlача поезда тlа хара. Поезд дlайолалу 1924 ш. 23 январе lуйрийна, нийсса ялх сахьат даьлча. Поезда комендант Лашевич».

— Из поезд Владимир Ильича дакъа дахьаш йоагlар. Поезд йоалаеш хиннав паровоз У-172 бери йолаш бар. Из Москвера хьа а бена Горнера траурни процесси хьаьккхачарга хьежаш Герасимово яхача станце латтар. Баьчча дегl тукхиа кlинт кара а лаьца йиъ километр бера нийсха. Герасимове кlинт вагона чу дlачу а, баьнкха поезд шорттгига йолаелар Москвагахьа. 13 сахьат доалаш столице кхачар из. — яхаш дийцар Чернокозова Челышевна.

Поезд керте хиннача У-127 бери йолча паровоза истори хайча бакъахьа да. Владимир Ильич дийна волча хана шоаш балхара мукъабаьлча цу локомотива ремонт яь хиннай Московски депо болхлоша. Тоабаь паровоз дlалуча хана цар Ильичага письмо яздаь хиннад.

Цу письмо тlа шоашта дукха везача баьччага цар дувц Москве станце РКП ячейка 6 шу дизара юбилей сийна тоабаьча паровоза шоаш Владимир Ильич Сийладьча машинисталла хержав, яхаш. Цар язду: «Паровоз Хьога дlалуш, Владимир Ильич, шеко йоацаш тешаш да тхо, Хье говза машинист хиларга хьежжа сийрдача кхоаненга lа тхо дутаргхиларах».

Владимир Ильич Сийлахьча машинисталла а хержа, 14 разряда машинист ва аьнна болхлой расчетни книжка дlадахьийтар цун цlерагlа. Паровоза хьалхашка яздаьдар: «Парте боацарашкара-коммунисташта», аьнна.

Из паровоз бар Владимир Ильича дакъа чуулла кlинт а бахьаш Москве бенар.

Траурни поезд лаьгlо ена хьатlаэттар Павелецки вокзала перроне. № 127 йола паровоз, тlеххьара гудок а еина, сецар. lохийца яр байракхаш. Керта тlера кийнаш lоьхалр. lаи шийлача дийнахьа гlийла, дега чlоагlа lотхьам беш екаш яр дlаволлача зама лоххача мерша оал.

Массанеца цхьана поезда тlера lовьлар Чернокозов Хрисанф Павлович а. Даьхьа а ийца Союзий Цlагlа баларацица а из вар. Цигача Сийлен карауле а лаьттар.

Москве, гранитни мрамори гонаьха йиллача цlагlа музей я. Цу тlа яздаь да: «В. И. Ленина траурни поезд», аьнна. Укхаза ба У-127 номер йола паровози № 1691 йола вагони. Хlьта КПСС Нохч-Гlалгlай обкома партархиве Х. П. Чернокозова наькъаташта юкъе я йоккха йоаца картона лист. Из я къаьсттача поезда йола пропуск.

С. ВОРОНИН.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ДЕГ ТlАРА БАРКАЛ!

Соакха ноябрь бетта дlа а юха а хьа йиш йоацаш вьрда сагlув дlалаьца lалаьмате чlоагlа цамогаш хиннаяр со. Цу хана деиз сога хьожаш, са могашалла тоеши лораеши хьайоагlа лор невропатолог Сагаева Тамара Шамсудиновна. Са могашалла тоаяра цо оттаьь хьалхара курс закхйоаккхаш дийлакхьа диаза тохаш мавхий дийттар сона. Цудукхьа дукха ха ялалехьа хьалгlатта йиш хилар со. Хlанз машинаца дlа-хьа яха могаш я со.

Дика лор хиларна а lеш, lалаьмьа безаме саг а ха Тамара Шамсудиновна. Цудукхьа из сай цlерагlа а сай дезала цlерагlа а дег тlара дlайха баркал оал цуна.

МАСАЕВА Марет.

БОЛХ БЕШИ ДЕШАШИ БА

Наьсарен районе юрта а промышленни а боахаме къахьегаш шоай дешар дlахо шаьрдеш а кlоаргдеш а шин эзар сов саг къона къахьегамхо ва. Цу школай кулгалхой, хьехархой эттара дикагlа дар фуд аьлча, из да совхозий, предприятей кулгалхоща, цар партийни, комсомольски, профсоюзни организацешца цхьана бувзам болаш цар из болх лелабеш хилар. Цу хьакъехьа эттара дикагlа латт гlулакх трикотажни фабрике.

— Трикотажни фабрика кулгалхой массайолча оагlорахьера дикагlа йоакхо ю тха а шоай дешархой а хьашташ кхоачашдеча. Дика лел укхаза школа материальни хьашташ кхоачашделга а: учебникаш, кхьйола гойтара пособеш нийсай, классашта лаьрхlа помещенеш еннай, — йоах № 1 йолча ШРМ завуча Парчиев Ахьмада.

Фабрике 600 гаргга къона болхло ва, — дувц фабрика партийни бюро секретара Гогнев Хьасана Бахьаудина, — царех ахеш къахьегача кагирхой школе дешаш ба. Оаха лаьрхlачул дукхагlа ба уж. Дешара форма заочни я. Хlара кlира пхе дийнахьа делкъел тlехьагlа сахьат даьлча деза шi сахьат далладуш консультацеш тея. Тха фабрике 12 бригада я, хlара бригаде ба шоай дешар дlахо лакхдеш бола къона къахьегамхой.

Нохч - Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета депутат йола Барахоева Затя фабрике балха хьайоагlача хана 8 класс мара образовани йолаш лйар. Укхаза цо юкъера образовани яьккхар, цул тlехьагlа Ростовера яйгача промышленноста техникум а яьккхар. Ельхова Валентина Ивановна фабрике балха йоагlача хана 7 класс мара образовани йолаш яцар. Укхаза цхьайтталагlча классе дийша а яьнна, хlанз вай лакхе йийцача техникума кхоалагlча курсе дешаш я. Из я райсовета депутат, райисполкома член Тутаев Гирихан а из школа а техникум а чакх а яьккха, хlанз ремонтни цеха начальник ва. Иштта школе а техникуме а дийша а валадчий ученик хиння Оздоев Мустафа швейни цеха оборудоване мастер, фабкома член, жилищно-бытовой комиссе председатель ва. Цига дийнад «Электроинструмент» заводе 6-ча разряда токарь, КПСС Нохч - Гlалгlай обкома члена, заводе эттара хьинаретlа волча рационализатора Сагов Йоакъапе. Из школа чакх а яьккха хlанз ВПШ дешаш я КПСС XXV съезда делегат хинка Орцханова Зина. Районни очно-заочни школа Долакъа - Юртарча консультпункте дийша яьнай республике дlи хеза йола доярка Даурбекова Зина.

— Наьсарен районе тха № 1 йола ШРМ мара кхы сайрийнара школа яц,—йоах цун директора Дидигов Бориса. — Хlанз производствана юхе хургlолаш трикотажни фабрикен «Электроинструмент» заводен филиалаш хьайийлай оаха. Уж пункташ хьаеллар бахьан долаш хlара предприяте дешаш волча сага алапи кlал а ца соцадеш кlира цхьа ди мукъа ду. Из бахьан долаш моллагlча дешархочоа консультацеш лаа йиш я тха. Лоацца аьлча уж филиалаш хьаеллар бахьан долаш дешархой массазъ а тха бlарга кlал ба, цул совгlа, предприяте кулгалхощара бувзам а кlоаргaglа латт. Сайрийнарча школа программагlа дешаш я № 27 йолча ГПТУ стационарни филиал. Цига дешаш 107 саг ва.

Массайолча классашта лаьрхlе кийчдаь зачетни книжкаш да укхаза, хьалтеха йоахк консультацей, политико-массови, культурно - массови балха планаш, кийчъяь я укх шерарча социалистически декхарий проект, йолаш я болх тоабара методически планаш. Каст-каста хула хьехархой совета заседанеш; хьехархошеи дешархоиеи предприятей кулгалхоща, партийни, комсомольски, профсоюзни, организацешца цхьана юкъара декхараш къоастадеш йола юкъера собранеш, кхьйола мероприятеш чакхйоах. Уж тайпа собранеш, вlашагlкхетараш хиннезд «Электроинструмент» заводе, трикотажни фабрике, мальхка заводе, кхьйолча предприятешка.

Деша безам бола болхлой из боахлой консультаци йаьча дийнахьа мукъа ца болийташ бола мастераш, цехий кулгалхой нийслов, аьнна, оаха шийта даьча хаттара жоп луш Гатиев Бахьаудина аьлар.

— Даьра нийслу. Массехказа хоадамболлаш къамаьлаш хиннад тха цу дакъе участкай начальникашца Хаматханои lазена. Барахоев Даудаца. Калинин Виктораца. Массавар дешаро юкъеоаар лоархlаме гlулакх долга уж дlаьхетабеш къамаьл де дийзар тха. Къамелах тоъам ца хулаш партбюре, фабкоме цlенхашта йола беседаш яьй.

— Хийло нийслу тоъэргда из дийшар, кхы совгlа дешар га балхи эшац, деша а болх бе а, цlагlа хьожа а ха тоъац тхона яха нах. Царца къамаьл де дезаш, уж харц хиларах дlакхетабе безаш хул. — яхаш дувц трикотажни фабрика фебкома председатела, школана а дезала а новкъостайа йолча комиссе члена, Даурбекова Ахьмада Дийнас. — Массехказа къамел, беседа е йийзар тха цу хьакъехьа Медарова Лийдайца. Хlанз дика дешаш болчарна юкъе я из. Уж тайпа къамелаш а беседаш а е йийзар массехк кхьча белхлочунца. Уж а ба хlанз балха а дешара а шоай декхараш дика кхоачашдерех цаlаш. Шоай болх дика а беш, дешара тlехьа а ца бусаш болча дешархошта-белхлошта салаlара цlеношка, санаторешка салаlа а шоай могашал тоае а путевкаш тел оаха, тайп-тайпарча экскурсешна кхуьа, кхьйола льготаш ю, морально а материально а новкъостал ду. Дешар мишта латт, дешархой кхетам мишта хьожаш фабкоме шера цоазза заседане хул.

Иштта материальни новкъостал даьд, тайп-тайпарча моттигашка салаlа баха путевкаш еннай цхьайтталагlча классе деша вагlача Бекмурзиев Иоакъапа, из школа йистелъяккхача дезаш Кацигии Николайна, контролера Ельхова Валентинана, штамповщица Соколова Валентинана, массехк кхьча сага. Комсомола комитете вlашагlъеллай союзе боацача кагирхоща лелабе безача балха сектор. Уж дешархой дешара юкъеза на lеш, из сектор декхарийза я уж общественни балхи юкъеоза, цар хьашташ кхоачашдеча новкъостал де, школашта комплектаци еча гlо де, кхьча гlулакхий уйла е.

Хlара предприяте дlачlоагlъаь я «Хlара къонача къахьегамхочун — юкъера образовани» яхача Ерригсоюзни хьажара итогаш къоастаеш йола комитеташ.

Дика лел школе общественно - политически болх. Укхаза лекцеш еш, беседаш ю, кхьйола мероприятеш чакхйоах. Районерча 12 юрта консультпункташ я Наьсара районни очно-заочни школа. Тхо хиннача массехк школашка я заочника уголокаш. Хьалтеха йоахк урокий расписанеш, хlара предметах йолча зачета графикаш, цу зачеташка мишта кийчвала веза гойташ дола хьехамаш.

№ 1 йолча ШРМ дукха дика хьехархой ба, царех ба; литератораш — Г. И. Манапова, И. У. Мальсагова, Р. С. Цечоева, математик — У. О. Балаев, физикаш — Л. З. Зязянова, М. Т. Тимуроиев, химичка Т. М. Бекботова. Районни очно - заочни школера литератор — М. Ю. Аушев, математик — М. А. Хашиев, физик — Я. У. Оздоева, химики биологи вола С. С. Абадиев.

Районе из дешар дика латташ хилара теш я Нохч - Гlалгlай сердалон министерства Наьсара районо заведующиеа 1. Р. Ужахова кхайкадаь баркал. Консультпунктех лаьца аьлча эттара дикагlа латт Пхьилекъонгий-Юртарча № 2 йолчеи Наьсар-Кертерча № 1 йолча юкъерчен школашкара консультпунктой боах. Из цар заведующеш И. Хамхоеви И. Бакаеви шоай декхар дика кхетадеш хилар да.

Наьсаре районе во лелаш къахьегаш болча кагирхой образовани лакхъяра гlулакх, цхьабакъда, из боах кхы дикагlа тоэбаь дlаоттабе вlаштlехьа хургдар цар, нагахь санна, сайрийнарча школана шин болх кабинетни система тlа бахкха стационарни помещене яларе. Хlьта очно-заочни школо шин болх дlаболабеча хана — сайрийна ялх сахьат даьлча — общественни транспорт юрташка дlаи хьаи ца ухаш соцаш сдаре.

Бек АБАДИЕВ.

Спорт

ЧЕМПИОН — Р. МУСАЕВ

НОВОЧЕРКАССК. Укхаза чакхдаьккхад классически мlалтохаргах латаш Къулбехьарча Росее хьалхле якхара кхелетарий къовсамаш.

Цига дакъа лоацаш яр 11 команда.

Цу къовсамашка дика аьттув баьлар вай мехкахочун Р. Мусаева. 60 килограмм дозал долаш болча атлеташта юкъе хьалхара моттиг яьккхар цо.

Командай зачетах вай республика викалаш пхелагlа моттиг яьккхар.

ХАВАЖА ДОТО МЕДАЛЬ

ЗАПОРОЖЬЕ. Цу украински городе хилар кхийначарна юкъе классически мlалтохаргах латара «Динамо» ДСО Центральни Совета чемпионат. Цига дакъа лоацаш бар Советски Союза чолашагlа бола «классикаш»-динамовцаш. Царна юкъе бар дунен а Европа а чемпионаш, призераш. Цу турнире дото медаль яьккхар 82 килограмм дозал долаш болча спортсменаца къовсавеннача Муллаев Хаваяа.

Хlанз из а цуи новкъостий — Алиев Гlапур а Ламаев Адам а 16 январе дlайолаенначи СССР чемпионате дакъа лоацаш ба.

ШАШИСТИЙ ЧЕМПИОНАТАШ

ГРОЗНЫЙ. Шахматни клубе дlаэьош я ярсий шашкех ловзара республика маlача наьха чемпионат.

10 тур чакхъяьккхачул тlехьагlа шин чоте 8 очко а йолаш хьалха ва спорта мастералла кандидат Сиденко Василий. Цул цхьа очко тlехьависар Гудермесера спорта мастералла кандидат Касумов Мовсар. Укхаза ловзаш, норх! очко яьккхай хьалхарча разрядника Хайтаев Вакас. Тахановча денна пкъэ ца эшаш 6,5 очко йолаш ва спартаковец Шихарбеев Николай.

Цига хьалхара шин моттиг яьккхача шин шашиста бокъо лургья 3-ча марта город Таганроге дlайолалуча РСФСР ахфинале дакъа лаца.

* * *

Иштта вай городе дlайолаенная ярсий шашкех ловзаш болча кхалнаха юкъера республикански чемпионат а. Пхе турах цхиопха очко а яьккха хьалхарча моттиге ба Тепсаева Аймании Гамаяна Клавдиян. Чемпиона цlи якхара цар тlехьара вlашагlкхетар хургда 20-ча январе.

А. ИЗМАЙЛОВ.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

19 ЯНВАРЕ

Химикий культура Дворец. 14.00. Спортзал. Волейболах йола яхьаш. 16.00. «Кхалсаги ислами» яха лекци. 17.00. «Дека илли!» яха концерт. 19.00. Социалистически ляье котбаьнарашта хетадь «Тха кlира» яха радиожурнал.

Пролетбата цlерагlа культура Цlа. 10.00. Волх беш я аттракционаш (ловзоргий автоматаш) «Ленина мугlараш дешаш» яха устни журнал. 15.00. «Ленина васкеташ тахан» яха беседа.

Просвещене балхахой Цlа. 14.25. «Владимир Ильич» яха радиокомпозици.

Клуб КИМ. 17.00. «Массанена а правови знанеш» яха кинолектори.

20 ЯНВАРЕ

Химикий культура Дворец. 9.00. Волх беш я «Кlай ладья» яха любительски объединени. Шахматни турнир. 13.00 Волх беш да «Седкъаьлг» яха кинотеатр. Берашта гойтаргда мультфильмаш. 16.00. Библиотека. Кердача художественни литература обзор. 18.00. Социалистически ляье котбаьнарашта хетадь «Тха кlира» яха радиожурнал.

Пролетбата цlерагlа культура Цlа. 10.00 Волх беш я аттракционаш (ловзоргий автоматаш).
13.00. Волх беш да «Чебурашка» яха берий кинотеатр. 16.00. «Ильич сайна вахa» яха радиожурнал.

Просвещене балхахой Цlа. 14.00. Волх беш я кхелетараша салоlача деи клуб. «Ленини вай мохки» яха беседа.

Клуб КИМ. 14.00. «Тха бьччен хьехархойи» яха берий утренник.

ФЕ ХИЛА

Транспортаца дувзадениа наькъашка нийслу хатараш ца йоагlача гlулакхашта цуннах пайда эцарих хул дукхагlа йолча хана, вешта аьлча шо-шоай гlулакхашта делаю из. Городера ерригаш я хlанна яи аьнна йола предприятеш шоай мукъагlа автомобильни транспорт йолаш я, хlьта массанахьа а цхьатарра байтац цуна болх. Мукъача сахьатешка водителех цхьабараша шо-шоашта хеттача тайпара пайда эц машинех. Цхьабараш цар кабинашка тхьайсе бадаш, вожаш — цlенъеш, цхьабараш шоашта ахча а довкаш пассажираш дlа-хьа кхуьлаш, нахa мохьаш кхухьаш хул. Цу дерригача гlулакхашта балха хе йоаярал совгlа, водителаша шоашта болча пайдана пачхьалкхен гlирс а лелабу.

«Аьрдехьаре» рейсаш тарма лу дукхагlа е а гlерташ наькъагlа лелара правилаш телхаю водителаша, цу тайпара шоай бехкагlа авареш хургйола хьалаш а уттадеш.

Цхьа кlира хьалхагlа административни комиссе чакхъяьккхар ГАИ транспортах шоай гlулакха пайда эцача водителий дош дувцара. Наькъашка авареш а кхийна хурадац цар ГАИ болхлоша шоай ханнахьа уж юха совцаберах. Комиссета дlачуенна яр 45 гаргга административни материал.

Шоай гlулакха транспортах пайде ийцараща юкъе ба водителаш; А. М. Мусаев — «Сельхозэнерго» автобаза. Лаьцав кхо маьхах lаташ кийца воддача: Г. Л. Малмигов — «Чеченский» виносовхоз. Пассажираш дlа-хьа кхуьлаш лийнав; М. Муртузов — Наурски АТП, пассажирашта билеташ тийнадец; В. М. Сангариев — «Грозтрубопроводстрой» трест. Ахча шийн киса а деккаш пассажираш дlа-юха кхуьлаш лийнав; В. Г. Исаков — ГПТУ-3 — гор. Аргун. пассажираш дlа-хьа кхуьлаш лийнав.

Царех дукхачарьгара водительски бокъонаш 1 беттага а 6 беттага кхаччалца дlаьхай, вокхарна гlодаш тедад.

Авареш дукхагlа ю шоай доалахьа транспорт йолаш болча водителаша. Шалински района Дуба-Юрта ваха Эльмурзаев Хьусейна, водительски бокъонаш йоацашк машин лалла ца хоаш ше воллашехьа а легковой машин лалла lо а хайна, наькъагlа водаш, правилаша яхар термал ца а деш хьалхашкха воларах дуьхьала йоагlача БелАЗ яхача автомашина тlатехай машин. Из авари хиннача метте цхьа саг вийнав, кхо саг чlоагlа лозавь а волаш больнице вихьев.

Дlадахача кlирагlа (10—17 январе) республика наькъашка 32 авари яьй 8 саг ве а вувш, 24 сага човнаш а ен.

НГlАССР МВД ГАИ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

19 январь

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.50 — lуйранара гимнастика.
9.10 — «АБВГДейка».
9.40 — «Кьадийлла книжка». Телевизионни художественни фильм. Цlаьлагlа фильм. Дихьагlа серн.
10.45 — «Шоана, вай-воаной!».
11.15 — «Музейшкен выставочни залашкен гlолла». Архитектура — берашта.
11.45 — «Дикка йола хlаиаш — дукхагlа».
12.15 — «Москвичка» яха телевизионни клуб.
13.30 — «Спортлото» тираж.
13.35 — «Поэт Михаил Исаковский ваь 80 шу дузача денга. Передача дlаху А. Суриков.
14.20 — Кердадараш.
14.45 — «Тха адрес — Советски Союз».
15.30 — Мультипликационни фильмай программа.
16.00 — «Бlаргагуьлар — тешо каладар».
17.00 — Фильм—берашта. «Тамбу-ламбу» яха телевизионни художественни фильм.
17.30 — А. Орлова цlерагlча Новосибирскен республикански оазданически эрсий хора концерт.
18.00 — Лейпцигеа дlайихьача Дунен юкъарча 22-ча кинотелефильмай фестиваля фильм. «Чакхьлача йола репортаж. Телевизионни документальни фильм. Автораш — чилийски оазарен З. Лабара, политически обозреватель В. Дунаев.
19.10 — Конькаш хахкара йола Европа чемпионат. Мlашах. 500 м. Норвегера передача.
19.35 — В. И. Ленин ваь 110 шу дузача денга. «Тешам бола наха». Художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Дошо чота». ГДР-ера передача.
22.30 — Дунен ... спорта кубок. Швейцарера передача.
Чакхьаьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

8.00 — Документальни фильмай программа.
8.25 — «Цхьна школе».
8.55 — «Эрсий мотт».
10.25 — «Таллински музыкальни картинкаш». Таллинера передача.
10.55 — «Шахматни школа».
11.25 — «Вай бош».
11.55 — «ВАЗа урокаш». Документальни фильм.
12.20 — Л. Толстой. «Буратинос лаладаь тамашийна хlамаш». Нурадилова цlерагlча Нохч - Гlалгlай драматически театра спектакль (нохчий меттала).
14.20 — «Шоана, кхаланах!» (гlалгlай меттала).
14.50 — Киножурнал.
15.00 — Атеистически тематика.
15.10 — Телевизионни фильм.
15.25 — «Патриот» (нохчий меттала).
15.45 — И. Долинина. «Тайп-тайпара нах». Телевизионни духхасерийни спектакль. Пхоалагlа дакъа. «Леонид Волков». Ялхалгlа дакъа «Зинаида Бадаева».
18.05 — «Эхо» яха передача.
19.15 — «Москва тешац бlаьргех доалача хиз» яхача художественни фильма премьера хиннечул тlехьагlара къамаьлаш.
20.00 — «Бийса даьккъала хийла шун, бераш!».
20.15 — «Конькаш хахкара йола Европа чемпионат. Мlашах. 5000 м. Норвегера передача.

... — ... фильмай программа.
21.40 — «Дош суга дlалу». Телевизионни художественни фильм.

20 январь

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Зарядка е дlаэттl».
9.05 — Ташкентера передача.
9.30 — «Гургла бетта сахьат».
10.00 — «Советски Союза гlулакх дош ва!».
11.00 — «Могашал», lилма-популярни программа.
11.45 — «lуйранара почта» яха музыкальни программа.
12.15 — «lилма а техника а». Киножурнал.
12.30 — «Юртара сахьат».
13.30 — «Музыкальни киоск».
14.00 — «Вечный зов». Телевизионни духхасерийни художественни фильм. Кхоалагlа серн. «Сенна дукха тешар?».
15.15 — «Вахаре путевка». Телевизионни документальни фильмай премьера. Дlаолаладара дош оал. Социалистически Къахьегама Турпало Витченкас.
16.05 — «Шун ... декара». Музыкальни программа.
16.50 — «Кинопаьбара клуб».
17.50 — Мультфильм.
18.00 — «Дунен хаалахашта шахьара панорама».
18.45 — Конькаш хахкара йола Европа чемпионат. Мlашах. 1500 м. 10000 м. Норвегера передача.
19.35 — «Советски Союз доалув ... бlаргаеш».
19.50 — «Хьа арха» яхача телевизионни художественни фильма премьера.
21.00 — «Ха».
21.35 — Фильм-концерт. Чакхдаьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

9.00 — «Гоена кугам».
9.30 — Телевизионни документальни фильм.
10.00 — «Хьайбай дунен тlа».
11.00 — «Шун декарца вlашагlкхетар». Дlаьхь — политически обозреватель В. П. Беккетова.
11.45 — «Шоана, вай-воаной!».
12.15 — «Къонача зрителя театр». В. Крапивин. «Мух хьехча мотт тиг». Телевизионни спектакль. Хьалхара дакъа.
13.45 — «Саги закона».
14.15 — Олимпийски юрта гlишлонъерной борени СССР - а сборни командица вlашагlкхетар.
16.00 — Телевизионни документальни фильм. Автор — В. Зорин.
17.00 — И. Долинина. «Тайп-тайпара нах». Телевизионни духхасерийни спектакль. Йорхlагlа дакъа. «10 «А».
18.00 — Теннис. Сборни СССР — сборни Венгри.
18.45 — В. И. Ленин ваь 110 шу дизарен Нохч - Гlалгlай комсомольски организаце 60 шу дизарен Денга. Искусства самодеятельноста республикански телевизионни конкурс. Чакхьаьлча — «Бийса даьккъала хийла шун, бераш!».
20.15 — СССР-а баскетбола йола чемпионат. Кхалнах. «ТТТ» (Рига) — «Спартак» (Московски область). Видномагера передача.
21.00 — «Фестивалаш... Конкурсаш... Концерташ...».
21.40 — «Цlа хьадеш да». Телевизионни художественни фильм.

РАДИО

19 январь

6.40 — Контроле ба дааъарам цеха болх. Радиорейд (нохчий меттала).
6.55 — Ашараш.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хьамеш.
8.55 — «Къонал» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
10.20 — «Хоржамаш — вай демократе кхзт». Йоалинцой тергала ястала гонаьха (эрсий меттала).
11.00 — «Ашараш вай вахаре» яхача цикланцара передача (эрсий меттала).
11.40 — «Кlоркал» яха сатирически журнал (гlалгlай меттала).
15.15 — «Литературни Нохч-Гlалгlайче» (эрсий меттала).
16.00 — «Хьоиа, Даьхе, салтечун дог» (гlалгlай меттала).
16.30 — «Гаьнарча шерий ашараш» яхача цикланцара передача (гlалгlай меттала).

Хоттам

Тахан республикехь гlоллен Грозне хуьлалуш морхаш а йолаш. Йочан а йоцуш, къилбаседа — малхбузехьара секунде 2—7 метр чlоагlа мух а хьехаш хир ду. Буьйсанна температура республике —5 —10 Грозне —6 —8 градус шелал йолаш хилан тарлу.

Кхоана ломмен хуьшалуш морхаш а йолаш, йочан а, цхьайолча моттигашка дохк а хир ду, тайп-тайпарча оагlонашкахьара секунде 2—7 метр чlоагlа мух а хьехаш хир ду. Температура бийсана —15 —20, дийнахьа —3 —8 градус шелал йолаш хилан тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул. 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителя — 9-24-03; бехктохкала секретара — 9-24-00; отделаш: партийни вахара — 9-24-04; промышленностей транспортен — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, среи, шоаттей деношка

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

СФ05017. «Грознеский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 330.